

Gegevens opvraging

Ordernummer:	O2023-0431362	Datum opzoeking:	22/05/2023
Referentienummer:	23-3290 HG24-1	Zoekdata:	24020A1875/00_000
Perceel:	24020A1875/00_000		

Resultaat opvraging perceel gelegen in Diest afdeling DIEST 1 AFD, sectie A met perceelnummer 1875/00_000 [24020A1875/00_000]

Informatievraag: beschermd onroerend erfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Begijnhof: gebouwencomplex met omgeving:** (detail zie bijlage)
- **Begijnhof: kerk, poort en gebouwen:** (detail zie bijlage)
- **Begijnhof: straatpatroon:** (detail zie bijlage)

Legende

Cultuurhistorische landschappen	Monumenten
Archeologische sites	Overgangszones
Stads- en dorpsgezichten	

Informatievraag: vastgestelde inventaris onroerend erfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Historische stadskern van Diest:** (detail zie bijlage)
- **Begijnhof:** (detail zie bijlage)

Legende

Landschapsatlas	Archeologische zones
Historische tuinen en parken	Bouwkundig erfgoed - gehelen
Houtige beplantingen	Bouwkundig erfgoed - relictten

Informatievraag: wetenschappelijke inventaris onroerend erfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Historische stadskern van Diest:** Archeologisch (detail zie bijlage)
- **Begijnhof:** Bouwkundig (detail zie bijlage)

Legende

Historische tuinen en parken	Houtige beplantingen
Archeologische zones	Landschapatlas
Bouwkundig erfgoed - geheel	Orgels
Bouwkundig erfgoed - relict	

Informatievraag: Unesco werelderfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Begijnhof van Diest:** (detail zie bijlage)
- **Begijnhof van Diest: buffer:** (detail zie bijlage)

Legende

Bufferzones
Kernzones

Welke informatie kan u terugvinden in dit uittreksel?

Beschermd onroerend erfgoed

Onroerend erfgoed wordt beschermd omdat het van grote waarde is voor de gemeenschap. Het moet minimaal in de staat blijven waarin het zich bevond op het moment van de bescherming.

Het onroerend erfgoeddecreet voorziet vier mogelijke beschermingsstatuten;

1. een beschermd monument
2. een beschermd cultuurhistorisch landschap
3. een beschermd stads- of dorpsgezicht
4. een beschermde archeologische site

Geïnterpreteerd onroerend erfgoed

Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft de expliciete opdracht om al het waardevolle onroerend erfgoed in Vlaanderen te inventariseren. Door de jaren heen zijn er meerdere wetenschappelijke inventarissen opgemaakt over bouwkundig, landschappelijk en archeologisch erfgoed. Daarnaast zijn er ook enkele thematische inventarissen gerealiseerd: over historische tuinen en parken, houtige beplantingen met erfgoedwaarde en orgels.

Geïnterpreteerd onroerend erfgoed is opgenomen in een wetenschappelijke inventaris. Zo'n opname heeft geen rechtsgevolgen. Het goed wordt enkel beschreven en gedocumenteerd.

Vastgesteld onroerend erfgoed

De vaststelling van een inventaris is één van de instrumenten die de Vlaamse overheid kan inzetten om onroerend erfgoed te behouden. Hiermee bevestigt de bevoegde minister dat alle erfgoeditems op een vastgestelde lijst erfgoedwaarde bezitten en nog altijd bewaard zijn. Bij een vastgesteld item moet de overheid, eigenaar of beheerder rekening houden met bepaalde rechtsgevolgen, die verschillen naargelang de inventaris.

Het onroerenderfgoeddecreet voorziet in de vaststelling van minstens vijf inventarissen:

- De inventaris van het bouwkundig erfgoed
- De landschapsatlas
- De inventaris van de archeologische zones
- De inventaris van houtige beplantingen met erfgoedwaarde
- De inventaris van historische tuinen en parken

Unesco werelderfgoed

De Werelderfgoedconventie van 1972 betracht cultureel en natuurlijk erfgoed dat van unieke en universele waarde is voor de mensheid, te bewaren en te ontsluiten voor toekomstige generaties. Meer dan 190 lidstaten hebben deze Conventie ondertekend. België is sinds 1996 ook partij bij het Werelderfgoedverdrag. Zowel cultureel als natuurlijk erfgoed, als erfgoed dat daarvan een gecombineerde vorm is, kan voor de Werelderfgoedlijst worden voorgedragen. Vlaanderen telt momenteel vijf beschermingen op de Werelderfgoedlijst: een serie van 13 begijnhoven en van 26 belforten, het atelier Plantin-Moretus, de woning Giuette en de volledige Brugse binnenstad.

Informatieverplichting

Iedereen die **een beschermd onroerend erfgoed** verkoopt of verhuurt voor meer dan negen jaar dient in de publiciteit én in de onderhandse en authentieke akte vermelden dat het om een beschermd goed gaat, en wat de precieze rechtsgevolgen daarvan zijn.

Iedereen die **een geïnterpreteerd onroerend goed** verkoopt of verhuurt voor meer dan negen jaar, moet dit niet in de publiciteit vermelden, maar wel in de onderhandse en authentieke akte, alsook de precieze rechtsgevolgen die aan de opname verbonden zijn door een verwijzing naar hoofdstuk 4 van het Onroerenderfgoeddecreet op te nemen.

Archeologie

Op percelen die in een voorlopig of definitief beschermde archeologische site gelegen zijn of die in een archeologische zone gelegen zijn die opgenomen is in de vastgestelde inventaris van archeologische zones dient de archeologieregelgeving te worden nageleefd. Zorg dat je het correcte traject volgt bij vergunningsaanvragen.

Wetgeving

Decreet van 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed, gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014 (Belgisch Staatsblad 17 oktober 2013 en 15 april 2014). Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Meer info

www.onroerenderfgoed.be

Bron vastgoedinfo

Deze opvraging bevat overheidsinformatie verkregen van het Agentschap Onroerend Erfgoed, Koning Albert-II-Laan 19, bus 5, 1210 Brussel en Informatie Vlaanderen, Havenlaan 88, 1000 Brussel wat betreft het Grootchalig Referentie Bestand Vlaanderen (GRB).

Bijlage

Informatieaanvraag Onroerend erfgoed

(Referentienummer: 23-3290 HG24-1)

Resultaat opvraging perceel gelegen in Diest afdeling DIEST 1 AFD, sectie A met perceelnummer 1875/00_000 [24020A1875/00_000]

Beschermd onroerend erfgoed

Beschermd cultuurhistorisch landschap: Begijnhof: gebouwencomplex met omgeving

Beschermd cultuurhistorisch landschap

Beknopte karakterisering

Typologies [begijnhoven](#)

Datering [tweede kwart 13de eeuw](#), [tweede kwart 16de eeuw](#)

Beschrijving

Stratenbegijnhof met vrijwel rechthoekige plattegrond, twee gekasseide hoofdassen en gekasseide verbingsstraatjes.

Historiek

Vanaf 1245 vestigden een aantal begijnen zich buiten de vesten van de stad Diest op een terrein, eigendom van Willem van Rijkel, abt van Sint-Truiden. Toen Arnold IV, heer van Diest, het door de begijnen bewoonde terrein in 1253 door ruil verkreeg, voegde hij het bij zijn heerlijkheid. De begijnen kregen in 1254 de toestemming om een kerk te bouwen en een jaar later werd het begijnhof een zelfstandige parochie, toegewijd aan de Heilige Catharina. Door de aanleg van de omwalling rond Diest in 1360 kwam het Begijnhof binnen de stadswallen te liggen, meer bepaald aan de Kleine Broekpoort -gelegen in het verlengde van de Begijnenstraat- en aan de oostzijde begrensd door de Begijnenbeek.

Tussen 1540 en 1550 voerde pastoor Nicolaas van Essche (1507-1578) grondige hervormingen door, hetgeen resulteerde in strengere leefregels en -op langere termijn- een bloei van het begijnenwezen. Ook zorgde hij voor de heraanleg van het begijnhof. Hierbij werd de doorgang aan de Broekpoort afgesloten en werd een ommuring met poorthuis opgetrokken rond het begijnhof dat aan de noordzijde bestond uit de kerk, het kerkhof en de infirmerie en aan de zuidzijde uit huizen en conventen langs straten in dambordpatroon. Aan de westzijde bevond zich de pastorie, gelegen buiten de ommuring naast het poorthuis.

Het begijnhof van Diest kende zijn grootste bloei in de tweede helft van de 17de eeuw. In die periode werd de monumentale en rijk gebeeldhouwde zandstenen barokpoort gebouwd en werden de vakwerkhuisen vervangen door stenen gebouwen. Er werden zowel traditionele woningen gebouwd als woningen met barokke deuren en rijk versierde nissen met huisheiligen. Bij een huizentelling in opdracht van de stad in 1687 werden 99 huizen geteld waarin 282 begijnen en meesteressen woonden. Meerdere begijnen en novicen werden samen gehuisvest in een convent.

Vanaf de Franse periode kwam het gehele begijnhof met inbegrip van de pastorie in eigendom van de *Commission des hospices civils*. Het overgrote deel van de huisjes in het begijnhof en de pastorie werden door leken bewoond. Na 1815 konden de begijnen terugkeren naar het begijnhof, maar hun aantal daalde stelselmatig zodat in 1928 de twee laatste begijntjes Diest verlieten.

In de jaren 1970 werden de ingangspoort, de infirmerie en het aanpalende convent gerestaureerd. Deze twee laatste gebouwen werden, onder leiding van architect L. Bondroit, herbestemd tot cultureel centrum.

Beschrijving

Het stratenpatroon van het begijnhof is aangelegd in de vorm van een letter P en wordt door twee assen bepaald: een oost-westas, gevormd door de huidige Kerkstraat, en een noord-zuidas, gevormd door de huidige Engelenconventstraat (de vroegere Hoogstraat). De Kerkstraat is ongetwijfeld de oudste straat van het begijnhof. Zij was het verlengde van een weg die vanuit het Diestse stadscentrum in de richting van de weiden en de gronden rondom de stad liep. Tot de 16de eeuw gebruikten de Diestenaren deze weg om naar de wallen te gaan en doorkruisten op die manier het begijnhof. De begijnhofkerk werd aan de noordzijde van deze oude baan gebouwd.

De Kerkstraat vormt tevens de scheiding tussen het dienstengedeelte ten noorden en het woongedeelte ten zuiden. De oudste componenten zoals de kerk, het voormalige kerkhof en de aanpalende infirmerie situeren zich aan de noordzijde. Ten zuiden heeft zich een gereduceerd schaakbordschema ontwikkeld met twee hoofdassen en verbingsstraten met aflijnende huizen en conventen. Deze inrichting gebeurde in de 16de eeuw op initiatief van pastoor Nicolaas van Essche die vanaf 1540 als priester van de begijnen was aangesteld. Het Diestse hof werd bijgevolg vanaf de tweede helft van de 16de eeuw gevormd door vier straten, die in de 17de eeuw geplaveid werden. De Kerkstraat was de oudste straat van het Begijnhof. Ze werd snel volgebouwd en zo ontstond haaks op de Kerkstraat, de Engelen Conventstraat. De verdere aanleg van het aantal woningen noodzaakte de aanleg van een nieuwe straat, de Heilige Geeststraat. Deze liep parallel met de Engelen Conventstraat. Een verbingsstraatje tussen beide, de huidige Kraaienneststraat, vervulde het geheel. Tenslotte is er nog de Infirmeriestraat, in oude geschriften vermeld als de Kerkhofstraat. Achter de Heilige Geeststraat bleef een stuk grond, doorsneden door de Begijnenbeek, liggen. Dit terrein werd op het stadsplan uit 1787 als de Begijnhofweide aangeduid.

Het grondgebied van het begijnhof werd door de Begijnenbeek of Beverenbeek doorsneden. Deze beek veranderde in de loop der eeuwen nogal eens van loop. Vermoedelijk liep zij in de middeleeuwen door het bewoonde gedeelte van het begijnhof. Door de aanwezigheid van zowel de Begijnenbeek als van de Demer was het begijnhof aanvankelijk erg vochtig gelegen.

Bibliografie

- Archief Onroerend Erfgoed Vlaams-Brabant, DB002151, Heilige Geeststraat 21, bouwhistorisch onderzoek pand Heilige Geeststraat 21 te Diest.
- Archief Onroerend Erfgoed Vlaams-Brabant, DB002151, Begijnhof-restauratie bestrating, historisch onderzoek van de straataanleg van het Diestse begijnhof.
- Beschermingsdossier DB002163, Diest-Noord (C. Verloove, R. Deneef & G. Paesmans, 2001, digitaal dossier).

Waarden

Het gebouwencomplex van het begijnhof is beschermd als landschap omwille van het algemeen belang gevormd door de:

historische waarde

historische in casu *oudheidkundige waarde*

esthetische waarde

esthetische in casu *artistieke waarde*

De bescherming als landschap omvat het gebouwencomplex van het begijnhof en de onmiddellijke omgeving.

Waarden

Archeologische waarde

in casu *oudheidkundige waarde*

Het gebouwencomplex van het begijnhof is beschermd als landschap omwille van het algemeen belang gevormd door de:

Historische waarde

Esthetische waarde

Esthetische waarde

in casu *artistieke waarde*

Is de omvattende aanduiding van

- **Infirmieriestraat 1-2, Kerkstraat-Begijnhof 4 (Diest)** Het Apostelenconvent, gedateerd door verankering A O 1662, en 1653; kruisvensters en fraaie barokrondboogdeur met rechthoekige omlijsting en vlechtmotieven in de zwikken.
- **Kraaieneststraat 13 (Diest)** Woning met Sint-Antonius als beschermheilige.
- **Kraaieneststraat 15 (Diest)** Huis Sint-Ignatius.
- **Heilige Geeststraat 2 (Diest)** Woning in het begijnhof, van 1618, door middel van muurankers gedateerd.
- **Engelen Conventstraat 16 (Diest)** Begijnhofhuis van 1636. Gevelnis met beeldje van de Heilige Adriana.
- **Engelen Conventstraat 7 (Diest)** Begijnhofhuis van 1639 met gevelnis met beeldje van de Heilige Stephanus.
- **Engelen Conventstraat 9 (Diest)** Begijnhofhuis van 1639 met niskapel voor Sint-Denijs.
- **Engelen Conventstraat 10 (Diest)** Begijnhofhuis van 1648 met gevelniskapel met beeldje van de Heilige Norbertus.
- **Heilige Geeststraat 26 (Diest)** Woning in het begijnhof, door middel van ankers gedateerd 1652.
- **Engelen Conventstraat 26 (Diest)** Begijnhofhuis van 1663. Gevelnis met beeldje van de Heilige Rosalia.
- **Kerkstraat-Begijnhof 6-8 (Diest)** Begijnenhuis, door middel van muurankers gedateerd 1663.
- **Heilige Geeststraat 21 (Diest)** Woning gelegen in het begijnhof, 1670 gedateerd door middel van muurankers.
- **Heilige Geeststraat 3 (Diest)** Woning in het begijnhof, 1713 gedateerd door middel van muurankers.
- **Heilige Geeststraat 17 (Diest)** Woning, gelegen in het begijnhof, gedateerd 1741.
- **Heilige Geeststraat 11, 11A (Diest)** Begijnenhuis van 1752.
- **Heilige Geeststraat 15 (Diest)** Deel uitmakend van het begijnhof. Woning van 1766, gedateerd via muurankers.
- **Kerkstraat-Begijnhof 25 (Diest)** Woning in het begijnhof. Bouwopschrift: IHS ANNO 1664.
- **Kerkstraat-Begijnhof 4B (Diest)** Van de oude kapel, gebouwd circa 1265, blijft niets meer over. In de 14de eeuw werd ze vervangen door de huidige gotische kerk, opgetrokken uit ijzerzandsteen.
- **Engelen Conventstraat 5 (Diest)** Huis in 1642 gesticht door de pastoor van Lummen, gewijzigd venster gedateerd 1767.
- **Kerkstraat-Begijnhof 18 (Diest)** Heilige-Geestklooster uit de 17de eeuw.
- **Infirmieriestraat 4 (Diest)** Ruim complex behorend tot de traditionele bak- en zandsteenstijl van de 16de en 17de eeuw, met verwerking van ijzerzandsteen.
- **Kraaieneststraat 1 (Diest)** Het huis uit de 17de-18de eeuw is vermoedelijk nog een voormalig pestliedershuis.
- **Kerkstraat-Begijnhof 1 (Diest)** Traditioneel poortgebouw, met monumentale en rijk gebeeldhouwde zandstenen barokpoort aan de Begijnenstraat: korfboog geflankeerd door twee gordelzuilen op neuten; gekornist hoofdgestel met opschrift.

Is de gedeeltelijke aanduiding van

- **Begijnenstraat 66, Engelen Conventstraat 1-28, 29, Heilige Geeststraat 1-22, 24-30, Infirmieriestraat 1-10, Kerkstraat-Begijnhof 1-18, 19-25, Kraaieneststraat 1-4, 5-15 (Diest)** Het begijnhof werd circa 1550 opnieuw aangelegd volgens schaakbordschema met kerk, plein en infirmerie als middelpunt; de begijnenwoningen en conventen werden langzamerhand herbouwd van bak- en zandsteen met verwerking van ijzerzandsteen. Het huidige homogene ensemble getuigt van een traditionele stijl met huizen uit de 17de en 18de eeuw. Traditioneel poortgebouw, met monumentale en rijk gebeeldhouwde zandstenen barokpoort aan de Begijnenstraat.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/877>

Beschermingsbesluiten

- [Pastorie, kerk, abdij van Vlierbeek, middeleeuwsingangskasteeltje en begijnhof - https://id.erfgoed.net/besluiten/33](https://id.erfgoed.net/besluiten/33)
Definitieve beschermingsbesluiten

Beschermd monument: Begijnhof: kerk, poort en gebouwen

Beschermd monument

Beknopte karakterisering

Typologies [begijnenhuizen](#), [begijnhofkerken](#), [begijnhoven](#), [infirmérieën](#), [conventen](#)

Stijl

Betrokken personen • [Franco de Lintris \(Ontwerper\)](#)

Datering 17de eeuw, tweede kwart 13de eeuw

Beschrijving

Begijnhof met een gotische begijnhofkerk, een traditioneel poortgebouw met monumentale en rijk gebeeldhouwde zandstenen barokpoort en begijnhofhuizen gerangschikt langs de gekasseide straten.

Historiek

Vanaf 1245 vestigden een aantal begijnen zich buiten de vesten van de stad Diest op een terrein, eigendom van Willem van Rijkel, abt van Sint-Truiden. Toen Arnold IV, heer van Diest, het door de begijnen bewoonde terrein in 1253 door ruil verkreeg, voegde hij het bij zijn heerlijkheid. De begijnen kregen in 1254 de toestemming om een kerk te bouwen en een jaar later werd het begijnhof een zelfstandige parochie, toegewijd aan de Heilige Catharina. Door de aanleg van de omwalling rond Diest in 1360 kwam het Begijnhof binnen de stadswallen te liggen, meer bepaald aan de Kleine Broekpoort -gelegen in het verlengde van de Begijnenstraat- en aan de oostzijde begrensd door de Begijnenbeek.

Tussen 1540 en 1550 voerde pastoor Nicolaas van Essche (1507-1578) grondige hervormingen door, hetgeen resulteerde in strengere leefregels en -op langere termijn- een bloei van het begijnenwezen. Ook zorgde hij voor de heraanleg van het begijnhof. Hierbij werd de doorgang aan de Broekpoort afgesloten en werd een ommuring met poorthuis opgetrokken rond het begijnhof dat aan de noordzijde bestond uit de kerk, het kerkhof en de infirmerie en aan de zuidzijde uit huizen en conventen langs straten in dambordpatroon. Aan de westzijde bevond zich de pastorie, gelegen buiten de ommuring naast het poorthuis.

Het begijnhof van Diest kende zijn grootste bloei in de tweede helft van de 17de eeuw. In die periode werd de monumentale en rijk gebeeldhouwde zandstenen barokpoort gebouwd en werden de vakwerkhuisen vervangen door stenen gebouwen. Er werden zowel traditionele woningen gebouwd als woningen met barokke deuren en rijk versierde nissen met huisheiligen. Bij een huizentelling in opdracht van de stad in 1687 werden 99 huizen geteld waarin 282 begijnen en meesteressen woonden. Meerdere begijnen en novicen werden samen gehuisvest in een convent.

Vanaf de Franse periode kwam het gehele begijnhof met inbegrip van de pastorie in eigendom van de *Commission des hospices civils*. Het overgrote deel van de huisjes in het begijnhof en de pastorie werden door leken bewoond. Na 1815 konden de begijnen terugkeren naar het begijnhof, maar hun aantal daalde stelselmatig zodat in 1928 de twee laatste begijntjes Diest verlieten.

In de jaren 1970 werden de ingangspoort, de infirmerie en het aanpalende convent gerestaureerd. Deze twee laatste gebouwen werden, onder leiding van architect L. Bondroit, herbestemd tot cultureel centrum.

Beschrijving

Begijnhofkerk Sint-Catharina

Van de oude kapel, gebouwd circa 1265, blijft niets meer over. In de 14de eeuw werd ze vervangen door de huidige gotische kerk,

opgetrokken uit ijzerzandsteen en samengesteld uit drie beuken van zes traveeën (circa 1318), een hoog, weinig uitstekend transept (circa 1345) en een koor van een travee en zevenhoekige abscis (circa 1329), vermoedelijk door Francon de Lintris. Aan de noordzijde werd een kleine sacristie gelijktijdig met het koor gebouwd. Aan de zuidzijde staat een sacristie in traditionele stijl (16de of 17de eeuw). De gevel is onversierd, maar wordt geritmeerd door steunberen met een steile afschuining. De axiale ingang heeft een vlak timpaan op de deurposten van gekoppelde zuiltjes. Een hoog venster biedt als enige rechtstreekse verlichting voor het schip.

De beuken hebben een pseudo-basilicale opstand die wordt gedragen door ranke zandstenen zuilen (basement gelegen onder de met 1,30 meter opgehoogde vloer). Het korfboogtongewelf van stucwerk is in rococostijl (derde kwart 18de eeuw) in de plaats van het houten spitstongewelf. De eerste travee werd vroeger gescheiden door een scheiboog.

De zijbeuken waren oorspronkelijk overkluisd met klimmend gewelf met een rechtstreekse verlichting. In de derde travee bevinden zich twee dichtgemetselde portalen onder een oculus (vandaar de huidige muuropening). Het transept wordt bekroond met een leien dakruiter en versterkt door meer versierde steunberen, voorheen overkluisd zoals de beuk en het koor. De hoge glasramen in de zijpuntgevels boven de portalen werden in de 18de eeuw afgesloten. Een ronde traptoren werd ingewerkt in de noordoostelijke hoek.

Tegen de dwarsarmen aan zijn kleine, fraaie barokportalen toegevoegd tijdens de 17de eeuw. Het koor werd met stucwerk bekleed in de 18de eeuw. De venstertracering evolueerde - de vensters werden gedeeltelijk toegemetseld, en te oordelen naar de schalken in de hoeken van de abscis, was de overwelfing gepland.

Meubilair: verscheidene schilderijen zijn in min of meer goede staat bewaard gebleven (17de en 18de eeuw). De altaren zijn barok, van de 17de eeuw (fragmenten in de zijbeuken, met opnieuw gebruikte beelden), en in de beuken dateert de balustrade uit dezelfde periode. De barokke preekstoel werd vervaardigd door J. Mason, 1671 (gemerkt op eerste trede).

Poortgebouw

Het traditioneel poortgebouw, met monumentale en rijk beeldhouwde zandstenen barokpoort, grenst aan de Begijnenstraat: de korfboog is geflankeerd door twee gordelzuilen op neuten. Het gekornist hoofdgestel met opschrift "BESLOTEN HOF/ COMT IN MYNEN HOF/ MYN SUSTER BRVIT/ 1671" is bekroond met een met schelpmotief versierde nis, (barok Onze-Lieve-Vrouwebeeld) gevat tussen gecontourneerde klauwstukken, festoenen, putti en een sterk geprofileerde waterlijst. Verder is er een fraaie, houten makelaar in dezelfde uitbundige Rubensiaanse stijl. Aan de hofzijde zijn er een ijzerzandstenen korfboogarcade en een kleine baroknis met de patroonheilige.

Woningen

De woningen vormen een mooi en goed bewaard homogeen ensemble in traditionele stijl. De huizen uit de 17de en 18de eeuw kunnen veelal worden gedateerd door middel van muurankers, gesinterde bakstenen of opschriften. De fraaie barokke deuren zijn bekroond met rijk versierde nissen (volutes, leder- en rolwerk, festoenen en vaak in situ bewaarde beeldjes van de beschermheilige).

Overige gebouwen

De infirmerie is opgebouwd als een ruim complex behorend tot de traditionele bak- en zandsteenstijl van de 16de en 17de eeuw (verwerking van ijzerzandsteen). In zijn huidige toestand doet het zich voor als een groot langwerpig gebouw, waarop verscheidene volumes staan ingeënt. Eén daarvan, de kapel uit de 16de eeuw, bestaat uit een vrij kleine, rechthoekige ruimte uitlopend op een driesijdige apsis met een ogiefvenster in de koorsluiting. Het stucplafond werd gedateerd 1773(?). Sporen van de dichtgemetselde spitsboogarcade zijn terug te vinden waardoor de kapel vermoedelijk in verbinding stond met de grote ziekenzaal. Laatst genoemde bestond oorspronkelijk uit een grote en hoge ruimte onder de ziende bekapping. Het werd inwendig sterk verbouwd en aangepast, blijkbaar circa 1800, toen de instelling in het bezit kwam van de stedelijke autoriteiten en ingericht werd als burgergodshuis. Een recenter bouwopschrift werd aangebracht in de voorgevel, met jaartallen 1651-1915, het laatste wijzend op een ingrijpende, uitwendige restauratie.

Ten slotte zijn er conventen waar de onbemiddelde begijnen in gemeenschap verbleven. Het Engelen Convent werd in "1642 gesticht door den Eerwaarde Heer A. Renier. Bonen pastoor van Lummen" en heeft een gewijzigd venster gedateerd 1767. Het Apostelenconvent is gedateerd door verankering A O 1662, en 1653. De gevel is geopend met kruisvensters en een fraaie barokke rondboogdeur met rechthoekige omlijsting en vlechtmotieven in de zwikken. Het Heilige Geestklooster tot slot dateert uit de 17de eeuw (mogelijk met inbegrip van het huis Heilige Geeststraat nummer 2 (1618)).

Bibliografie

- Archief Onroerend Erfgoed Vlaams-Brabant, DB000153, Engelen Conventstraat(Begijnhof) II, bouwhistorisch onderzoek pand Engelen Conventstraat 15 te Diest.
- Beschermingsdossier DB002163, Diest-Noord (C. Verloove, R. Deneef & G. Paesmans, 2001, digitaal dossier).
- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/41618> (geraadpleegd op 10 september 2013).
- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/41619> (geraadpleegd op 10 september 2013).
- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/83756> (geraadpleegd op 10 september 2013).
- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/21558> (geraadpleegd op 10 september 2013).

Waarden

De Sint-Catharinakerk, de monumentale ingangspoort en al de gebouwen en woningen die deel uitmaken van het begijnhof zijn beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door de:

artistieke waarde

historische in casu *oudheidkundige waarde*

historische in casu *geschiedkundige waarde*

De bescherming als monument omvat de Sint-Catharinakerk, de monumentale ingangspoort en al de gebouwen en woningen die deel uitmaken van het begijnhof.

Waarden

Archeologische waarde

in casu *oudheidkundige waarde*

De Sint-Catharinakerk, de monumentale ingangspoort en al de gebouwen en woningen die deel uitmaken van het begijnhof zijn beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door de:

Artistieke waarde

Historische waarde

in casu *geschiedkundige waarde*

Is de omvattende aanduiding van

- **Infirmieriestraat 1-2, Kerkstraat-Begijnhof 4 (Diest)** Het Apostelenconvent, gedateerd door verankering A O 1662, en 1653; kruisvensters en fraaie barokrondboogdeur met rechthoekige omlijsting en vlechtmotieven in de zwikken.
- **Kraaieneststraat 13 (Diest)** Woning met Sint-Antonius als beschermheilige.
- **Kraaieneststraat 15 (Diest)** Huis Sint-Ignatius.
- **Heilige Geeststraat 2 (Diest)** Woning in het begijnhof, van 1618, door middel van muurankers gedateerd.
- **Engelen Conventstraat 16 (Diest)** Begijnhofhuis van 1636. Gevelnis met beeldje van de Heilige Adriana.
- **Engelen Conventstraat 7 (Diest)** Begijnhofhuis van 1639 met gevelnis met beeldje van de Heilige Stephanus.
- **Engelen Conventstraat 9 (Diest)** Begijnhofhuis van 1639 met niskapel voor Sint-Denijs.
- **Engelen Conventstraat 10 (Diest)** Begijnhofhuis van 1648 met gevelniskapel met beeldje van de Heilige Norbertus.
- **Heilige Geeststraat 26 (Diest)** Woning in het begijnhof, door middel van ankers gedateerd 1652.
- **Engelen Conventstraat 26 (Diest)** Begijnhofhuis van 1663. Gevelnis met beeldje van de Heilige Rosalia.
- **Kerkstraat-Begijnhof 6-8 (Diest)** Begijnenhuis, door middel van muurankers gedateerd 1663.
- **Heilige Geeststraat 21 (Diest)** Woning gelegen in het begijnhof, 1670 gedateerd door middel van muurankers.
- **Heilige Geeststraat 3 (Diest)** Woning in het begijnhof, 1713 gedateerd door middel van muurankers.
- **Heilige Geeststraat 17 (Diest)** Woning, gelegen in het begijnhof, gedateerd 1741.
- **Heilige Geeststraat 11, 11A (Diest)** Begijnenhuis van 1752.
- **Heilige Geeststraat 15 (Diest)** Deel uitmakend van het begijnhof. Woning van 1766, gedateerd via muurankers.
- **Kerkstraat-Begijnhof 25 (Diest)** Woning in het begijnhof. Bouwopschrift: IHS ANNO 1664.
- **Kerkstraat-Begijnhof 4B (Diest)** Van de oude kapel, gebouwd circa 1265, blijft niets meer over. In de 14de eeuw werd ze vervangen door de huidige gotische kerk, opgetrokken uit ijzerzandsteen.
- **Engelen Conventstraat 5 (Diest)** Huis in 1642 gesticht door de pastoor van Lummen, gewijzigd venster gedateerd 1767.
- **Kerkstraat-Begijnhof 18 (Diest)** Heilige-Geestklooster uit de 17de eeuw.
- **Infirmieriestraat 4 (Diest)** Ruim complex behorend tot de traditionele bak- en zandsteenstijl van de 16de en 17de eeuw, met verwerking van ijzerzandsteen.
- **Kraaieneststraat 1 (Diest)** Het huis uit de 17de-18de eeuw is vermoedelijk nog een voormalig pestlijdershuis.
- **Kerkstraat-Begijnhof 1 (Diest)** Traditioneel poortgebouw, met monumentale en rijk beeldhouwde zandstenen barokpoort aan de Begijnenstraat: korfboog geflankeerd door twee gordelzuilen op neuten; gekornist hoofdgestel met opschrift.

Is de gedeeltelijke aanduiding van

- **Begijnenstraat 66, Engelen Conventstraat 1-28, 29, Heilige Geeststraat 1-22, 24-30, Infirmieriestraat 1-10, Kerkstraat-Begijnhof 1-18, 19-25, Kraaieneststraat 1-4, 5-15 (Diest)** Het begijnhof werd circa 1550 opnieuw aangelegd volgens schaakbordschema met kerk, plein en infirmerie als middelpunt; de begijnenwoningen en conventen werden langzamerhand herbouwd van bak- en zandsteen met verwerking van ijzerzandsteen. Het huidige homogene ensemble getuigt van een traditionele stijl met huizen uit de 17de en 18de eeuw. Traditioneel poortgebouw, met monumentale en rijk beeldhouwde zandstenen barokpoort aan de Begijnenstraat.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/859>

Beschermingsbesluiten

- [Gebouwen en kerkhof - https://id.erfgoed.net/besluiten/27](https://id.erfgoed.net/besluiten/27)
Definitieve beschermingsbesluiten

Beschermd monument: Begijnhof: straatpatroon

Beschermd monument

Beknopte karakterisering

Typologies [begijnhoven](#), [kasseiwegen](#)

Beschrijving

Stratenbegijnhof met vrijwel rechthoekige plattegrond, twee gekasseide hoofdassen en gekasseide verbingsstraatjes.

Het stratenpatroon van het begijnhof is aangelegd in de vorm van een letter P en wordt door twee assen bepaald: een oost-westas, gevormd door de huidige Kerkstraat, en een noord-zuidas, gevormd door de huidige Engelenconventstraat (de vroegere Hoogstraat). De Kerkstraat is ongetwijfeld de oudste straat van het begijnhof. Zij was het verlengde van een weg die vanuit het Diestse stadscentrum in de richting van de weiden en de gronden rondom de stad liep. Tot de 16de eeuw gebruikten de Diestenaren deze weg om naar de wallen te gaan en doorkruisten op die manier het begijnhof. De begijnhofkerk werd aan de noordzijde van deze oude baan gebouwd.

De Kerkstraat vormt tevens de scheiding tussen het dienstengedeelte ten noorden en het woongedeelte ten zuiden. De oudste componenten zoals de kerk, het voormalige kerkhof en de aanpalende infirmerie situeren zich aan de noordzijde. Ten zuiden heeft zich een gereduceerd schaakbordschema ontwikkeld met twee hoofdassen en verbingsstraten met aflijnende huizen en conventen. Deze inrichting gebeurde in de 16de eeuw op initiatief van pastoor Nicolaas van Essche die vanaf 1540 als priester van de begijnen was aangesteld. Het Diestse hof werd bijgevolg vanaf de tweede helft van de 16de eeuw gevormd door vier straten, die in de 17de eeuw geplaveid werden. De Kerkstraat was de oudste straat van het Begijnhof. Ze werd snel volgebouwd en zo ontstond haaks op de Kerkstraat, de Engelen Conventstraat. De verdere aanleg van het aantal woningen noodzaakte de aanleg van een nieuwe straat, de Heilige Geeststraat. Deze liep parallel met de Engelen Conventstraat. Een verbingsstraatje tussen beide, de huidige Kraaienneststraat, vervulde het geheel. Tenslotte is er nog de Infirmeriestraat, in oude geschriften vermeld als de Kerkhofstraat.

Er is een zekere hiërarchie te merken in het stratenpatroon van het begijnhof: de Kerkstraat, de hoofdas, is primair ten opzichte van de Engelenconventstraat en de Heilige Geeststraat, die, op hun beurt, meer aanzien hebben dan het Kraaienneststraatje. Deze rangorde van straten heeft bovendien rechtstreekse gevolgen voor de hoekpercelen; in het eerste geval zullen de hoekpercelen zich naar de Kerkstraat richten, in het tweede geval naar de Engelenconventstraat en de Heilige Geeststraat.

Bibliografie

- Archief Onroerend Erfgoed Vlaams-Brabant, DB002163, Heilige Geeststraat 21, bouwhistorisch onderzoek pand Heilige Geeststraat 21 te Diest.
- Archief Onroerend Erfgoed Vlaams-Brabant, DB002163, Begijnhof-restauratie bestrating, historisch onderzoek van de straataanleg van het Diestse begijnhof.
- Beschermingsdossier DB002163, Diest-Noord (C. Verloove, R. Deneef & G. Paesmans, 2001, digitaal dossier).

Waarden

Het straatpatroon van het begijnhof is beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door de:

historische waarde: het straatpatroon met twee hoofdassen en verbingsstraatjes voorzien van de karakteristieke, van gevel tot gevel doorlopende kasseibestrating, vormt de basis en essentie van dit typisch stratenbegijnhof met zijn vrijwel rechthoekige plattegrond.

Het straatpatroon van het begijnhof is beschermd als monument.

Waarden

Het straatpatroon van het begijnhof is beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door de:

Historische waarde

het straatpatroon met twee hoofdassen en verbingsstraatjes voorzien van de karakteristieke, van gevel tot gevel doorlopende kasseibestrating, vormt de basis en essentie van dit typisch stratenbegijnhof met zijn vrijwel rechthoekige plattegrond.

Is de gedeeltelijke aanduiding van

- **Begijnenstraat 66, Engelen Conventstraat 1-28, 29, Heilige Geeststraat 1-22, 24-30, Infirmeriestraat 1-10, Kerkstraat-Begijnhof 1-18, 19-25, Kraaienneststraat 1-4, 5-15 (Diest)** Het begijnhof werd circa 1550 opnieuw aangelegd volgens schaakbordschema met kerk, plein en infirmerie als middelpunt; de begijnenwoningen en conventen werden langzamerhand herbouwd van bak- en zandsteen met verwerking van ijzerzandsteen. Het huidige homogene ensemble getuigt van een traditionele

stijl met huizen uit de 17de en 18de eeuw. Traditioneel poortgebouw, met monumentale en rijk beeldhouwde zandstenen barokpoort aan de Begijnenstraat.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/344>

Beschermingsbesluiten

- [Geografisch pakket Diest - https://id.erfgoed.net/besluiten/4131](https://id.erfgoed.net/besluiten/4131)
Definitieve beschermingsbesluiten

Vastgestelde inventaris

Vastgestelde archeologische zone: Historische stadskern van Diest

Vastgestelde archeologische zone

Beknopte karakterisering

Typologies [steden](#), [stadsomwallingen](#)

Datering [middeleeuwen](#), [nieuwe tijd](#)

Beschrijving

De historische stadskern is een immense en complexe archeologische zone die het resultaat is van een eeuwenlange intense bewoning binnen de stedelijke grenzen, meestal een omwalling. De stadsplattegrond kent een cumulatief karakter en verschillende fasen, met een oude nederzettingkern die soms teruggaat op een vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid. Voor de afbakening is in eerste instantie gekeken naar het 19de-eeuwse gereduceerde kadaster omdat dit de eerste nauwkeurige kadasterkaart is die nog een tijdsbeeld geeft van voor de industrialisering.

Is de aanduiding van

- **Diest (Diest)** Deze zone omvat de historische stadskern van Diest.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11884>

Beschermingbesluiten

- [Historische stadskern Diest - https://id.erfgoed.net/besluiten/5882](https://id.erfgoed.net/besluiten/5882)
Vaststellingsbesluiten

Vastgesteld bouwkundig erfgoed: Begijnhof

Vastgesteld bouwkundig erfgoed

Beknopte karakterisering

Typologies [poorten \(bijgebouwen\)](#), [begijnhoven](#),
[begijnhuizen](#)

Stijl

Datering [18de eeuw](#), [17de eeuw](#)

Beschrijving

Het begijnhof werd circa 1550 opnieuw aangelegd volgens schaakbordschema met kerk, plein en infirmerie als middelpunt; de begijnwoningen en conventen werden langzamerhand herbouwd van bak- en zandsteen met verwerking van ijzerzandsteen. Het huidige homogene ensemble getuigt van een traditionele stijl met huizen uit de 17de en 18de eeuw. Traditioneel poortgebouw, met monumentale en rijk beeldhouwde zandstenen barokpoort aan de Begijnenstraat.

Waarden

Architecturale waarde

Historische waarde

Is de aanduiding van

- **Begijnenstraat 66, Engelen Conventstraat 1-28, 29, Heilige Geeststraat 1-22, 24-30, Infirmeriestraat 1-10, Kerkstraat-Begijnhof 1-18, 19-25, Kraaieneststraat 1-4, 5-15 (Diest)** Het begijnhof werd circa 1550 opnieuw aangelegd volgens schaakbordschema met kerk, plein en infirmerie als middelpunt; de begijnwoningen en conventen werden langzamerhand herbouwd van bak- en zandsteen met verwerking van ijzerzandsteen. Het huidige homogene ensemble getuigt van een traditionele

stijl met huizen uit de 17de en 18de eeuw. Traditioneel poortgebouw, met monumentale en rijk gebeeldhouwde zandstenen barokpoort aan de Begijnenstraat.

Is de omvattende aanduiding van

- **Infirmieriestraat 1-2, Kerkstraat-Begijnhof 4 (Diest)** Het Apostelenconvent, gedateerd door verankering A O 1662, en 1653; kruisvensters en fraaie barokrondboogdeur met rechthoekige omlijsting en vlechtmotieven in de zwikken.
- **Kraaieneststraat 13 (Diest)** Woning met Sint-Antonius als beschermheilige.
- **Kraaieneststraat 15 (Diest)** Huis Sint-Ignatius.
- **Heilige Geeststraat 2 (Diest)** Woning in het begijnhof, van 1618, door middel van muurankers gedateerd.
- **Engelen Conventstraat 16 (Diest)** Begijnhofhuis van 1636. Gevelnis met beeldje van de Heilige Adriana.
- **Engelen Conventstraat 9 (Diest)** Begijnhofhuis van 1639 met niskapel voor Sint-Denijs.
- **Engelen Conventstraat 7 (Diest)** Begijnhofhuis van 1639 met gevelnis met beeldje van de Heilige Stephanus.
- **Engelen Conventstraat 10 (Diest)** Begijnhofhuis van 1648 met gevelniskapel met beeldje van de Heilige Norbertus.
- **Heilige Geeststraat 26 (Diest)** Woning in het begijnhof, door middel van ankers gedateerd 1652.
- **Kerkstraat-Begijnhof 6-8 (Diest)** Begijnenhuis, door middel van muurankers gedateerd 1663.
- **Engelen Conventstraat 26 (Diest)** Begijnhofhuis van 1663. Gevelnis met beeldje van de Heilige Rosalia.
- **Heilige Geeststraat 21 (Diest)** Woning gelegen in het begijnhof, 1670 gedateerd door middel van muurankers.
- **Heilige Geeststraat 3 (Diest)** Woning in het begijnhof, 1713 gedateerd door middel van muurankers.
- **Heilige Geeststraat 17 (Diest)** Woning, gelegen in het begijnhof, gedateerd 1741.
- **Heilige Geeststraat 11, 11A (Diest)** Begijnenhuis van 1752.
- **Heilige Geeststraat 15 (Diest)** Deel uitmakend van het begijnhof. Woning van 1766, gedateerd via muurankers.
- **Kerkstraat-Begijnhof 25 (Diest)** Woning in het begijnhof. Bouwopschrift: IHS ANNO 1664.
- **Kerkstraat-Begijnhof 4B (Diest)** Van de oude kapel, gebouwd circa 1265, blijft niets meer over. In de 14de eeuw werd ze vervangen door de huidige gotische kerk, opgetrokken uit ijzerzandsteen.
- **Begijnenstraat 66 (Diest)** Traditionele vleugels van de voormalige pastorie van het begijnhof, in het tweede kwart van de 18de eeuw vlak buiten de ommuring van het begijnhof opgetrokken te midden van een ruimte tuin met de Demer als natuurlijke begrenzing. Relict van de landschappelijke tuin van circa 1890, met vijvertje met brugje, eilandje, bruine beuken in '12 Apostelen'formatie; dikste treurginkgo van België op het erf van de pastorie.
- **Engelen Conventstraat 5 (Diest)** Huis in 1642 gesticht door de pastoor van Lummen, gewijzigd venster gedateerd 1767.
- **Kerkstraat-Begijnhof 18 (Diest)** Heilige-Geestklooster uit de 17de eeuw.
- **Infirmieriestraat 4 (Diest)** Ruim complex behorend tot de traditionele bak- en zandsteenstijl van de 16de en 17de eeuw, met verwerking van ijzerzandsteen.
- **Kerkstraat-Begijnhof 1 (Diest)** Traditioneel poortgebouw, met monumentale en rijk gebeeldhouwde zandstenen barokpoort aan de Begijnenstraat: korfboog geflankeerd door twee gordelzuilen op neuten; gekornist hoofdgestel met opschrift.

Heeft als voorganger

- **Begijnenstraat 66, Engelen Conventstraat 1-28, 29, Heilige Geeststraat 1-22, 24-30, Infirmieriestraat 1-10, Kerkstraat-Begijnhof 1-18, 19-25, Kraaieneststraat 1-4, 5-15 (Diest)** Sedert 1245 vestigden verscheidene begijnen zich buiten de vesten van de stad, op het grondgebied van Webbekom. Arnold IV, heer van Diest, kocht dit terrein van de abt van Sint-Truiden en voegde het bij zijn heerlijkheid in 1253-54.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/119289>

Beschermingsbesluiten

- **Besluit tot vaststelling van de inventaris bouwkundig erfgoed in de provincie Vlaams-Brabant -**
<https://id.erfgoed.net/besluiten/14867>
SchrappingsbesluitenVaststellingsbesluiten

Historische stadskern van Diest

Beknopte karakterisering

Typologies steden, stadsomwallingen

Datering middeleeuwen, nieuwe tijd

Beschrijving

Algemene Beschrijving

De historische kern van Diest is gelegen in de alluviale vlakte van de Demervallei op de overgang van de Zuiderkempen naar het Hageland. De Zuiderkempen kenmerkt zich als een vlak, zandig gebied en het zandlemig Hageland als heuveland. De huidige Demer vloeit op dit ogenblik ten noorden van de stad, maar de oorspronkelijke Oude Demer komt vanuit het oosten de stad binnen om later langs het westen de stad te verlaten. Deze Oude Demer liep door de binnenstad en werd, wegens reukhinder, overdekt eind jaren zestig van vorige eeuw. Vanaf 2009 werd een project opgestart om de Oude Demerloop terug open te leggen. In 2014 was het deel tussen de Kaai en de Ezeldijkmolen afgewerkt. Uitgezonderd een natuurlijke ovale getuigenheuvel van ijzerzandsteen met een doormeter van 250 m waarop de Warande (TAW 47 m) is gesitueerd, ligt de stad op een hoogte tussen 21,50 m en 24,50 m TAW. Op het gewestplan staat een groot deel van de historische stadskern ingekleurd als woongebied, met culturele, historische en/of esthetische waarde. Daarrond bevinden zich woongebieden en in het oosten gebieden voor dagrecreatie en parkgebieden. In het centrum is de hoogte van de Warande ingekleurd als parkgebied net als een gebied dat aan de noordelijke en noordoostelijke zijde van de stad ligt. In het noorden ligt nog een gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut en in het westen een militair gebied.

Archeologische nota

Van het pre-middeleeuwse Diest werd binnen de historische stadskern tot nu weinig aangetroffen. Buiten een silexkling uit de steentijd en enkele ijzertijdscherven op de Warande (Roosens 1983) werd in vorige eeuw een *hypocaustum* tegel uit de Romeinse periode gevonden in de Sint-Sulpitiuskerk (Van der Linden 1964; Van de Ven 1970). In 2001 vond men tijdens de heraanleg van de riolering aan de Veemarkt enkele Romeinse munten (tweede helft 1ste tot de 4de eeuw) en scherven van een *terra nigra* beker uit de 3de eeuw (Wijns 2003). Op diezelfde Veemarkt werden tijdens een prospectie met ingreep in de bodem in 2011 lagen aangesneden die zeker ouder zijn dan de 15de-17de eeuw. Wegens gebrek aan vondsten konden deze lagen niet gedateerd worden (Cornelis e.a. 2011a). Een opgraving aan het bogaardenklooster in 2011 leverde twee klingen uit de steentijd op (Trommelmans e.a. 2011). Nochtans zijn er in de omgeving van Diest op de Hagelandse heuvels en in de valleien van de Demer en de Zwartebeek, vooral op de hoger gelegen donken, verspreid talrijke archeologische vondsten uit de steen-, brons- en ijzertijd en de Romeinse periode gekend (Vynckier 1981).

De oudste kern van Diest zou ontstaan zijn op een iets hoger gelegen deel van de zuidelijke oever van de Demer rond de voorganger van de Sint-Sulpitiuskerk. Dit patroniem zou zijn oorsprong vinden bij, ofwel een bisschop van Maastricht +480, ofwel een bisschop Sulpitius de Vrome van Bourges, +647. De oudste vermelding van de kerk vinden we terug in 1163, toen Arnold II, de toenmalige heer van Diest, het geestelijk bestuur over zijn gebied aan de norbertijnenabdij van Tongerlo schonk (Van Der Eycken 1980). Later groeide deze kleine nederzetting geleidelijk aan uit tot de kern van een Karolingische *pagus*. De oudste vermelding van de nederzetting dateert uit 837 toen Assent, gelegen in de *pago Hasbaniensi sive Dyostiensi*, aan de abdij van Sint-Truiden werd geschonken en het gebied door een graaf (in 900 wordt *Angilramnus in Dioste* vermeld) werd bestuurd (Van der Eycken & Janssens 1994). In 1088 wordt voor het eerst in een kroniek van de abdij van Sint-Truiden een zekere Otto van Diest of Otto van Beveren vermeld die verbleef in zijn burcht op de hoger gelegen getuigenheuvel, de latere Warande. Deze Warande was één van de eerste burchten in de regio gelegen op een

heuvel (Doperé & Ubregts 1991). Ze bestond uit een cirkelvormig omgrachte motteheuvel, Het Tafelrond, met ingebouwde donjon en bijhorende voorhof, op het hoogste punt van de Warande. Tijdens een tuinaanleg in de 19de eeuw werden de funderingen teruggevonden van de vierkante donjon (Callebaut 1982). Later werden er meerdere opgravingscampagnes uitgevoerd. De eerste vond plaats in 1959 (Mertens 1959). In totaal waren er vier campagnes tussen 1981 en 1984 (Roosens 1981-1985). Op het voorhof werden sporen aangetroffen van een houten gebouw. In de 13de eeuw werd de motte verlaten en werd op het neerhof een nieuwe, grotere burcht gebouwd, met een zaalgebouw en kapel en torens in ijzerzandsteen. Nadat Diest in 1499 in handen kwam van het geslacht Oranje-Nassau werd de toen bouwallige burcht gesloopt en het domein vergroot. De Warande deed dan dienst als jachtterrein en aan de zuidwestrand van de Warande werd een nieuwe residentie gebouwd, het Hof van Nassau, dat nog steeds de Graanmarkt domineert.

Het pre-stedelijke Diest concentreerde zich vanaf de 11de eeuw rond de huidige Grote Markt met als kern de primitieve Sint-Sulpitiuskerk. Waarschijnlijk was deze eerste kern door een bescheiden aarden wal en gracht omgeven (Van der Eycken 1980; Van der Eycken & Janssens 1994). In de 12de eeuw groeide de stad gestadig en kwam er een stadsvergroting langsheen de bestaande kern zodat de wegen naar het gehucht Beveren en Leuven binnen de kern kwamen te liggen. Ook het gebied tussen de oude kern en de Warande werd verbonden. Deze nieuwe gebieden waren versterkt met aarden wallen en natte en droge grachten (Van der Eycken 1980; Van der Eycken & Janssens 1994). Omdat Diest zo snel groeide kwamen in de laatste decennia van de 12de en de 13de eeuw veel nieuwe wijken buiten deze versterking te liggen. In 1211 is er te Diest sprake van een *capella*, die later zou uitgroeien tot de Onze-Lieve-Vrouwekapel. Deze kapel was gelegen aan de noordelijke voet van de Warande en deed dienst als slotkapel. Diest groeide verder op de noordelijke Demeroever en kreeg uiteindelijk een vrijheidscharter in 1229 van Hendrik I, hertog van Brabant. Onder Arnold IV breidde de stad zich verder uit. Hij gaf aan de abdij van Tongerlo de toestemming om een nieuwe parochie op te richten. De bouw van de Sint-Jan-de-Doperkerk werd opgestart. In 1253 kreeg ook de Onze-Lieve-Vrouwekapel de status van parochiekerk zodat er nu drie parochies in de stad waren (Van der Eycken 1980; Van der Eycken & Janssens 1994).

De voortdurende groei van de stad en deze buitenwijken verplichtte Hendrik, de toenmalige heer van Diest, in de 14de eeuw om een nieuwe vestigingsgordel op te richten. De nieuwe verdedigingsgordel telde tien stadspoorten, waaronder vijf grote: de Beverenpoort (richting Hasselt-Maastricht), de Putterstraatpoort (richting Leuven en Aarschot), de Allerheiligenpoort (richting Zichem), de Schaluinpoort (richting Antwerpen en Kempen) en de Schaffensepoort (richting Kempen). De kleinere poorten gaven toegang tot de omliggende velden: de Visserstraatpoort, de Broekpoort, de Koepoort, de Schotpoort en de Wijvenpoort. De wallen, grotendeels van aarde, waren versterkt met een dertigtal ijzerzandstenen torens die alle een eigen naam hadden. Tussen enkele torens werden stenen vestingmuren gebouwd en op sommige plaatsen werden de grachten gevoed door water uit de Demer en de omliggende beken. Andere grachten bleven droog. De stadswallen werden door Hendrik III van Nassau, heer van Diest in 1508 verbeterd en verbreed. Op sommige wallen werden muren gebouwd en de stadspoorten werden verder versterkt met bolwerken. De vijf kleinere stadspoorten werden in deze periode dichtgemetseld (Van der Eycken 1980; Van der Eycken & Janssens 1994). De woelige periode van belegering en bezetting van de stad in de 16de eeuw en de talrijke oorlogen in de 17de eeuw vergden een permanent onderhoud van de stadswallen. Na de inname van Diest door Franse troepen in 1705 werd opdracht gegeven om de wallen te slopen. Dit gebeurde echter pas grotendeels tijdens de Oostenrijkse bezetting in 1788 en werd verdergezet na het einde van het ancien régime toen de Fransen in 1794 opnieuw de stad veroverden. Het verloop van deze wallen blijft tot op heden bewaard in de ruimtelijke structuur van de huidige stad. De oude stadswallen van Diest werden vanaf 1837 volledig opgeruimd en vervangen door een eigentijdse, indrukwekkend vestingwerk bestaande uit het fort Leopold en de Citadel.

Tijdens de 13de en 14de eeuw kende Diest een aanzienlijke bevolkingsaan groei, met een hoogtepunt rond het midden van de 15de eeuw. Door de daaropvolgende crisis in de textielnijverheid op het einde van de 15de eeuw en de talrijke oorlogsomstandigheden kende de stad een economische achteruitgang die zich in de 16de eeuw voor korte tijd stabiliseerde om uiteindelijk te leiden, na talrijke turbulente, militaire gebeurtenissen en meerdere epidemieën, tot een ware exodus. In de daaropvolgende eeuwen gaat het bevolkingsaantal op en af om uiteindelijk gestaag te stijgen vanaf het einde van de 18de eeuw (Van der Eycken 1980; Van der Eycken & Janssens 1994).

De centraal gelegen Grote Markt was voor Diest van bij het ontstaan de kern van het economisch en sociaal leven en een verzamelpunt voor de gilden en de ambachten. De markt werd in 1365 al gekasseid. Oorspronkelijk was de markt kleiner, maar hij werd begin 16de eeuw uitgebreid na de sloop van enkele woningen. Dit plein was in kleinere markten onderverdeeld zoals de Pottenmarkt, de Botermarkt, de Linnenmarkt, de Groentemarkt, Het aan de markt gelegen stadhuis bestond eerst uit drie gebouwen: het middelste gebouw is het schepen- of stadhuis dat al in de 14de eeuw bestond en waarvan de gotische kelders bewaard zijn onder het huidige stadhuis (Van der Eycken 1980; Van der Eycken & Janssens 1994). Daarnaast stonden de Hofstad dat in 1395 werd geïncorporeerd en de Oord, een gebouw dat daarvoor de stedelijke wijnkelder bevatte. Verder bevonden zich rond de markt nog het Vleeshuis, het Penshuis, de Waag (waar goederen per gewicht werden verkocht), de Lakenhalle (1260) die later in 1346 werd vergroot en verplaatst naar zijn huidige standplaats, het Vederhuis, het Vlashuis (bleven beiden bestaan tot de 16de eeuw), het Broodhuis en het Wolhuis. In de omgeving van de markt lagen kleinere pleinen die ook een marktfunctie hadden: de Vismarkt langs de Demer, de IJzermarkt, de Paardenmarkt, de Varkensmarkt, de Graanmarkt, de Veemarkt, De Kaai, vlak achter het stadhuis gelegen, was het centrum van het scheepstransport langs de Demer (Van der Eycken 1980; Van der Eycken & Janssens 1994). Al vanaf de 13de eeuw bevond zich hier de schipbrug tussen de Zout- en de Demerstraat. Via deze brug werden stortgoederen in de schepen geladen (Van der Eycken 1980; Van der Eycken & Janssens 1994). Op de Veemarkt voerde men in 2011 een prospectie met ingreep in de bodem uit. Dit onderzoek leverde geen duidelijke marktniveaus op en de ingezamelde archeologische vondsten waren niet ouder dan de 15de-17de eeuw (Cornelis e.a. 2011a). Ten westen van de Kaai (De Bleek) werd in 1999 opgegraven op een stuk weiland langsheen de Demer naar aanleiding van de bouw van een appartementencomplex. Hier lagen restanten van twee straten (1350-1500) waarlangs een ambachtelijk kwartier lag. Men trof ook restanten aan van een annex van het 17de-eeuwse huis 'De Bleek' (Vanbrabant & Hommelen 2001). In het middeleeuwse Diest waren de meeste woningen en gebouwen opgebouwd in hout en leem en werden ze afgedekt met een strooien dak. Na enkele branden

in de 16de eeuw werd door de stad een premie gegeven voor een harde dakbedekking (Van der Eycken 1980; Van der Eycken & Janssens 1994).

Diest had binnen zijn muren een aantal watermolens (Van Der Eycken 1975) waarvan de belangrijkste de Ezeldijkmolen op de oude Demer was. De oudste vermelding ervan dateert van 1334 maar de huidige nog bestaande molen werd gebouwd door de prins van Oranje-Nassau in 1553 en is tot op heden een belangrijk beschermd monument in de stad. De andere watermolens binnen de stad waren de Binnenmolen of Grachtmolen gelegen bij het Minderbroederklooster, de Volmolen aan de oude Demer ten oosten van de Ezeldijkmolen en de Nedermolens gelegen aan de voet van de Warande.

Diest ressorteerde in het begin kerkelijk onder het patronaatschap van de abdij van Sint-Truiden. Na menig conflict tussen de abdij en de heren van Diest, schonk Arnold II, heer van Diest, in 1163 het geestelijk bestuur van de stad aan de norbertijnenabdij van Tongerlo. Op de plaats van de huidige Sint-Sulpitius werd een primitief gebedshuis in de 11de of 12de eeuw vervangen door een romaanse kerk. Die kerk maakte op zijn beurt plaats voor een gotisch exemplaar, waarvan de bouw begon in 1305. Dit gebeurde in meerdere campagnes die duurden tot 1533 (Van der Eycken 1980; Van der Eycken & Janssens 1994). De kapel toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw wordt voor het eerst vermeld in 1211. Ze was gelegen aan de voet van de Warande en in 1253 werd al begonnen met de bouw van een grotere Onze-Lieve-Vrouwekerk waarvan de bouw zeker doorliep tot in de 14de eeuw. Deze kerk was tijdens de middeleeuwen tevens een ontmoetingsplaats voor pelgrims. Na een zware beschadiging door de Geuzen op het einde van de 16de eeuw stortte de toren in en werd het dak en het gewelf zwaar beschadigd. De restauratie en wederopbouw van de kerk duurde tot in 1608 toen men de torenklok terug in de toren kon plaatsen (Van der Eycken 1980; Van der Eycken & Janssens 1994). De derde kerk was de Sint-Jan-de-Doperkerk, gebouwd op een terrein dat pas deel uitmaakte van de stad in 1253. Wanneer met de bouw begonnen werd is niet zeker. Wel was er al in 1271 een pastoor aanwezig. In 1297 werd ze verheven tot kapittelkerk. De kerk werd door de troepen van Willem van Oranje in 1578 vernield en werd pas in de 17de eeuw heropgebouwd. De toestand van de deels heropgerichte kerk verslechterde in de loop van de 18de eeuw totdat ze uiteindelijk in 1853 instortte. De kerk werd nooit meer hersteld en bleef als ruïne bewaard. Verder waren er verspreid over de stad talrijke kapellen opgericht (Van der Eycken 1980; Van der Eycken & Janssens 1994).

Diest telde meerdere kloosters binnen de stadsmuren. De minderbroeders vestigden zich er als eerste kloosterlingen in 1228-1230 en bouwden hun klooster in de schaduw van de Sint-Sulpitiuskerk. Hun kerk fungeerde vanaf 1296 als grafkerk van de heren van Diest. In de 15de eeuw breidde het klooster uit en nadat het klooster geplunderd werd tijdens de godsdienstoorlogen in de 16de eeuw en terug opgebouwd werd op het einde van diezelfde eeuw raakte het klooster definitief in onbruik in 1796. De latere eigenaar brak het complex af (Van der Eycken 1980; Van der Eycken & Janssens 1994). In 2003 werden naar aanleiding van de herinrichting van een park door de stad Diest opgravingen uitgevoerd. De oudste sporen dateerden van de 14de eeuw en er werden drie bouwfasen vastgesteld. Tijdens de opgraving werden resten aangetroffen van de pandgang, de westelijke en noordelijke vleugel van het klooster, resten van stenen vloeren en begravingen (Wouters 2004). Het klooster van de cisterciënzerinnen van Sint-Bernardsdal bevond zich eerst buiten de stad tegen de helling van de Kloosterberg. Na de schade door oorlogen en plunderingen en een kort verblijf van de zusters in Leuven kwamen ze terug naar Diest waar ze binnen de stadsmuren hun intrek namen in een woning in de Hasseltsestraat. Na de afschaffing van het klooster door de Fransen kregen de abdijgebouwen een functie als arsenaal en regimentsschool (Van der Eycken 1980; Van der Eycken & Janssens 1994). Op deze site werd in 2011 een vooronderzoek verricht waarbij talrijke muren werden aangesneden die mogelijk behoren tot een latere fase van het klooster vanaf de 17de eeuw en/of tot de kazernefase. Het ingezamelde vondstenmateriaal dateert uit de 15de, 16de en 20ste eeuw (Cornelis e.a. 2011b). De bogaarden stichtten in de 13de eeuw een klooster in de stad en bouwden een eigen kapel. Na de vernieling van het klooster in de 16de eeuw en hun vlucht naar Zoutleeuw kwamen ze eind 16de eeuw terug naar Diest. Het klooster werd ook opgeheven tijdens de Franse bezetting. De gebouwen kregen daarna verschillende bestemmingen, van katoenspinnerij tot sigarenfabriek (Van der Eycken 1980; Van der Eycken & Janssens 1994). In 2008 werden op deze site proefsleuven getrokken die meerdere funderingsresten van het klooster opleverden (Vermeersch e.a. 2008). Na dit vooronderzoek werden in 2009 (Acke & Trommelmans 2009) en 2011 (Trommelmans e.a. 2011) archeologische opgravingen uitgevoerd die naast bijkomende resten van meerdere fasen van het klooster ook resten van de kapel, bijhorende begravingen en de bebouwing rondom het klooster opleverden. Ook de plaats van de tuin van het klooster kon door dit onderzoek worden bepaald. De alexianen of cellebroeders vestigden zich in Diest in 1375 en bouwden geleidelijk aan een gesloten complex in de huidige Koning Albertlaan en ze richtten er een eigen kapel op. Ze bleven vooral actief in de ziekenzorg. In de 18de eeuw werd het klooster grotendeels vernieuwd en hoewel het door de Fransen werd opgeheven mochten de broeders kort daarna opnieuw beschikken over hun gebouwen. Later verhuisden ze naar het Mariëndaalklooster waar ze tot het midden van de 20ste eeuw patiënten verzorgden. De cel- of grauwezusters kwamen een jaar later dan de alexianen aan in Diest en betrokken een huis in de nabijheid van het begijnhof. Het oorspronkelijke klooster (Sint-Annendaal) werd vergroot in de 15de eeuw. Het klooster leed erg onder de bezetting van de Geuzen en de zusters verlieten de stad. Na een nieuwe bloei in de 17de eeuw werd het klooster uiteindelijk na de Franse Revolutie afgeschaft. In 1807 kochten de zusters het klooster terug en zetten ze zich in, tot op de dag vandaag, in de gezondheidszorg en specifiek voor de geesteszieken. Mariëndaal was een klooster voor reguliere kanunnikessen van Sint-Augustinus. Na een schenking betrokken ze een huis (1419) dat later uitgroeide tot een volwaardig klooster. Ook zij werden door de Fransen verdreven en het klooster kwam midden 19de eeuw in handen van de alexianen (Van der Eycken 1980; Van der Eycken & Janssens 1994). Naast de Warande werd door de stad in 1470 een ziekenhuis/pesthuis opgericht dat later overgedragen werd aan de zwartzusters. Deze verlieten de stad in 1528 waardoor het pesthuis werd bediend door de celzusters en de alexianen. De augustijnen vestigden zich in Diest in 1614 en kregen van de stad de Sint-Barbarakapel onder hun hoede. Tevens kregen ze de leiding over de Latijnse school waar ze een eeuw bleven. Deze school kwam even terug in handen van de stad totdat de augustijnen wederom de leiding kregen. Ze werden even terug als leidinggevend van de school aangesteld totdat ze verdreven werden door de Fransen. Het klooster, de Sint-Barbarakerk en de school werden uiteindelijk midden 19de eeuw door de paters kruisheren opgekocht. Diest bezat vanaf het midden van de 13de eeuw al een Groot Gasthuis. Door het toenemende aantal klachten over de verzorging kregen de augustinessen of gasthuiszusters de leiding over dit Gasthuis in 1619 en werd het omgedoopt tot het Sint-Elisabethgasthuis. In de loop van de 17de eeuw werd het grondig vernieuwd en werd het klooster

verder uitgebouwd. Ook dit klooster werd door de Fransen overgenomen totdat de zusters in 1809 hun kloosteractiviteiten terug opnamen. Het gasthuis bleef ziekenhuis tot in de 20ste eeuw en werd later omgevormd tot ouderlingentehuis (Van der Eycken 1980; Van der Eycken & Janssens 1994). In 1995 werden hier tijdens grondwerken meerdere graven terug gevonden en restanten van het kerkhof verbonden aan het oude ziekenhuis (Onroerend Erfgoed Brussel, Archief IAP). Een laatste kloosterorde, de lorreinozen, vestigde zich in Diest in 1647. Zij startte spoedig met een kostschool voor meisjes. Na interne strubbelingen vertrokken de zusters al vijftig jaar later naar Tienen en het klooster werd opnieuw een private woning die in de 18de eeuw werd omgevormd tot brouwerij (Van der Eycken 1980; Van der Eycken & Janssens 1994).

De oudste vermelding van begijnen in Diest dateert uit 1245 toen de paus hen en hun bezittingen onder zijn bescherming nam. Ze woonden aanvankelijk verspreid in de stad en hielden zich bezig met handenarbeid en gebed. Nadat acht jaar later Arnold IV, heer van Diest, een terrein aan de rand van de stad kocht van de abt van Sint-Truiden werd dit de plaats waar het begijnhof zou worden uitgebouwd. Al snel werd aanvang genomen met de bouw van de begijnhofkerk en werden meerdere begijnhuizen opgetrokken. Na een zware mentaliteitscrisis binnen het begijnhof waarbij oude gebruiken en regels van het hof en het spirituele volledig zoek was, stelde pastoor Nicolaas Van Essche vanaf 1550 orde op zaken. Hij liet de lemen huisjes afbreken en liet het geheel opnieuw aanleggen volgens een schaakbordschema rond de verfraaide Sint-Catharinakerk met het plein en de infirmerie als middelpunt. De begijnenwoningen en conventen werden langzamerhand herbouwd in bak- en zandsteen met hier en daar verwerking van ijzerzandsteen. Een monumentale, barokke poort sierde de ingang van het begijnhof. Tijdens de Franse bezetting werd de kerk gesloten maar bleef de begijnengemeenschap bestaan. In de loop van de 19de eeuw kwamen er meer particulieren op het begijnhof wonen waardoor het geestelijk karakter volledig verloren ging (Van der Eycken, 1980; Van der Eycken & Janssens, 1994). Rond de Sint-Catharinakerk werden in 2013 beperkte opgravingen uitgevoerd in het kader van stabiliteitswerken. De zeven werkputten leverden naast een aantal begravingen en *archaeologicae* bijkomende informatie op over de evolutie en de bouwfaserings van de kerk (Reyns e.a. 2013).

Naarmate Diest als stedelijke nederzetting uitgroeide, groeide eveneens de handelsactiviteit. De handel richtte zich niet alleen tot de eigen gemeenschap maar ook tot het omliggende platteland. Door de ligging van de stad werd Diest één van de vele handelsplaatsen op de weg van Vlaanderen en Brabant naar het Rijnland. Diest kende vanaf het begin een belangrijke textiel- en ledernijverheid en had een zekere faam als bierstad totdat de laatste brouwerij sloot in 1979. Naast de belangrijke veemarkt die in Diest werd gehouden tot in de 19de eeuw was de stad eveneens een belangrijk centrum voor de paardenhandel die doorliep tot in het begin van de jaren zestig van de 20ste eeuw (Van der Eycken 1980; Van der Eycken & Janssens 1994).

De industrialisatie kwam in Diest laat en moeizaam van de grond. Door het keurslijf van de 19de-eeuwse omwallingen, waardoor vrijwel geen gronden beschikbaar waren binnen de stad, het gebrek aan een industriële traditie, het late verschijnen van de eerste spoorlijn (1865) en het de steeds moeilijker bevaarbaarheid van de Demer bleef deze ontwikkeling in Diest beperkt.

Evaluatie van de bewaringstoestand en motivatie voor de afbakening

De stedelijke ruimte bewaart sporen van samenlevingen die daar achtereenvolgens aanwezig waren en deze ruimte aan hun noden hebben aangepast. Ze is met andere woorden het resultaat van een complex levenstraject waarbij de invulling veranderlijk was naargelang de sociaal-economische, maatschappelijke en institutionele context. Meer nog dan bij dorpen hebben stadsplattegronden een cumulatief karakter en verschillende fasen. De meeste steden zijn niet als geheel gepland, maar hebben vaak een oude nederzettingskern die teruggaat op een burcht of abdij, een economische infrastructuur of andere. Soms kunnen deze zelfs refereren naar een oudere, vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid.

Het gebruik van de 19de-eeuwse kadasterkaart (gereduceerd kadaster) als bron voor het onderzoek naar de historische gelaagdheid van een stad wordt gesuggereerd omdat deze een tijdsbeeld geeft van net voor de industrialisering en omdat dit de eerste nauwkeurige versie van het kadaster is met perceelsaanduiding. De oorspronkelijke perceelsindeling van een stad is een relatief stabiel element in de plattegrond, die vaak een prestedelijke oorsprong kent. Ondanks de processen van herverdeling blijven oude bezitsgrenzen en straatpatronen toch lang zichtbaar in het stedelijke landschap. De historische stedelijke kernen zijn immense archeologische sites en behoren tot de meest uitgebreide en complexe sites ter wereld, zowel in extensie als in stratigrafie. Tegelijkertijd zijn deze sites door permanente verstedelijking en stedelijke ontwikkeling ter plaatse zwaar bedreigd.

Wat betreft de afbakening wordt er traditioneel van uitgegaan dat de aanwezige versterkingen in de eerste plaats louter defensieve structuren waren en als dusdanig infrastructuur met een zware belemmerende invloed op de stadsontwikkeling. Hieruit volgt de constructie om de stadswallen te beschouwen als grenzen aan de stadsgroei en dus als bepaling van stadsfasen. De stadswallen vormen een belangrijk onderdeel van de stedelijke identiteit en zijn als zodanig actieve componenten en bepalend voor de conceptuele stedelijke ruimte vóór de industriële periode en dus ook betekenisvol als afbakening van de complexe archeologische sites die steden zijn.

Omwille van al deze redenen wordt de grens van de archeologisch complexe en waardevolle ruimte vastgelegd op de buitenste afbakening van de stadsgracht rond de wallen en muren. De grachten bieden bovendien goede bewaringscondities voor organisch stedelijk afval. In een aantal gevallen werden de laatmiddeleeuwse muren tussen de 16de en de 18de eeuw vervangen door bastions en Vaubanversterkingen. De vergelijking met oudere stadsplannen laat echter steeds zien dat deze latere omwallingen ook de volledige laatmiddeleeuwse ruimte omvatten.

Het intekenen van de kernen gebeurde vanuit de ruimste perceelsafbakening en rekening houdend met belangrijke fysieke grenzen. Deze afbakening concentreert zich in de eerste plaats op de begrenzingen die zichtbaar zijn op de kaart, zoals stadsmuren, omwalling, stadsgrachten. Ook de open ruimten tussen de bebouwde kern en strategische elementen, zoals de rivieroever, worden opgenomen. Op deze manier zijn we honderd procent zeker dat de afbakening van de historische stedelijke kernen in Vlaanderen dekkend is voor de volledige zone met complex stadsarcheologisch erfgoed (Tys e.a. 2010).

Bibliografie

- Onroerend Erfgoed Brussel, Archief NDO, Opgravingsverslag Sint-Janskerk (R. Lemaire, 12-01-1944).
- Onroerend Erfgoed Brussel, Archief IAP, Oude begraafplaats blootgelegd, *Gazet van Antwerpen*, (S.N., 10-12-1995).
- Onroerend Erfgoed Brussel, Archief IAP, Oudheidkundige vondsten in de Sint-Sulpiciuskerk te Diest, *Brabant Toerisme*, april 1964, 4 (G. Van Der Linden, 1964).
- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden voor Zijn Koninklijke Hoogheid de Hertog Karel Alexander van Lotharingen, Jozef Jean François de Ferraris, Koninklijke Bibliotheek van België, uitgegeven in 1770-1778, schaal 1:11.520 herleid naar 1:25.000.
- Gereduceerde Kadasterkaart van België, Dépôt de la Guerre, uitgegeven in 1845-1855, schaal 1:20.000.
- S.N. 1990: *Het Sint-Elisabethgasthuis te Diest*, Brussel.
- ACKE B. & TROMMELMANS R. 2009: Het archeologisch onderzoek site Bogaardenklooster te Diest, *Archeologie 2009. Recent archeologisch onderzoek in Vlaams-Brabant*, 10-11.
- BEECKMANS L. & DE BUYSER F. 2004: Muntvondsten, in WOUTERS M. 2004: *Begraven (te) minderbruers - Het minderbroedersklooster van Diest archeologisch onderzocht*, Diest, 107-124.
- BEECKMANS L., CALUWÉ D., CLEEREN N., DE BUYSER F., DE POORTER A., VAN BULCK G., VANDENBROUAE M. & WOUTERS M. 2004: Archeologisch onderzoek in 'Park Cerckel' 2003-2004, in WOUTERS M. 2004: *Begraven (te) minderbruers - Het minderbroedersklooster van Diest archeologisch onderzocht*, Diest, 65-148.
- BORREMANS R. 1963: Oude Brabantse gebruiksvoorwerpen. II Enkele middeleeuwse aardewerkscherven uit Diest, *De Brabantse Folklore* 160, 400-403.
- BOSCHMANS A. 1955: Diest, *Meer Schoonheid* 1, 31.
- CALLEBAUT D. 1982: *De tafelrondmote op de warande te Diest*, *Archaeologia Belgica* 250, 6-18.
- CALUWÉ D. 2004: Glasvondsten, in WOUTERS M. 2004: *Begraven (te) minderbruers - Het minderbroedersklooster van Diest archeologisch onderzocht*, Diest, 95.
- CORNELIS L., DEVROE A. & SEVENANTS W. 2011a: *Archeologische prospectie met ingreep in de bodem te Diest - Veemarkt (provincie Vlaams-Brabant)*, Triarch 2011/2, Erps-Kwerps.
- CORNELIS L., DEVROE A. & SEVENANTS W. 2011b: *Archeologische prospectie met ingreep in de bodem te Diest - Hasseltsestraat*, Triarch 2011/3, Erps-Kwerps.
- CLAES B. 2002: *Castrale mottes in Vlaams-Brabant. Inventaris en vergelijking*, onuitgegeven licentiaatsverhandeling Universiteit Gent.
- CLEEREN N. 2004: Metaalvondsten, in WOUTERS M. 2004: *Begraven (te) minderbruers - Het minderbroedersklooster van Diest archeologisch onderzocht*, Diest, 125-135.
- DE MEULEMEESTER J. 1983: *Castrale motten in België*, *Archaeologia Belgica* 255, 200-225.
- DE MULDER G. 2013: Opgraven in een archeologisch depot. Oude vondsten uit de late bronstijd/vroege ijzertijd in de archeologische collectie van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis te Brussel, *Lunula Archaeologia protohistorica* XXI, 77-83.
- DENEFF R. (Red.) 2007: *Historische tuinen en parken van Vlaanderen*. Provincie Vlaams-Brabant. Hageland- Noordoosten van Vlaams-Brabant: Aarschot, Begijnendijk, Bekkevoort, Boortmeerbeek, Diest, Haacht, Keerbergen, Rotselaar, Scherpenheuvel-Zichem, Tremelo, M&L Cahier 14, Brussel, 139-149.
- DE NUTTE G. & HOUBRECHTS S. 2014: *Demer door Diest, Fase 4-1 (Gem. Diest)*. *Archeologisch bureauonderzoek*, Condor Rapporten 146, Bilzen.
- DE NUTTE G. & HOUBRECHTS S. 2014: *Demer door Diest, Fase 4-2 (Gem. Diest)*. *Archeologisch bureauonderzoek*, Condor Rapporten 147, Bilzen.
- DE NUTTE G. & HOUBRECHTS S. 2014: *Demer door Diest, Fase 3 (Gem. Diest)*. *Archeologisch bureauonderzoek*, Condor Rapporten 164, Bilzen.
- DE POORTER A., WOUTERS M. & VAN BULCK G. 2004: Ceramiekvondsten, in WOUTERS M. 2004: *Begraven (te) minderbruers - Het minderbroedersklooster van Diest archeologisch onderzocht*, Diest, 82-94.
- DOPERÉ F. & UBREGTS W. 1991: *De donjon in Vlaanderen Architectuur en wooncultuur*, Acta Archaeologica Lovaniensia Monographiae 3, Leuven.
- DOPERÉ F. 1995: De steenhouwchronologie, een nieuwe methode voor de studie van de chronologie en de evolutie van 15de-eeuwse Brabantse bouwwerken, *Archaeologia Mediaevalis* 18, 13-14.
- GENICOT L.F., VAN AERSCHOT S., DE CROMBRUGGHE A., SANSEN H. & VANHOVE J. 1971: *Inventaris van het cultuurbezit in Vlaanderen, Architectuur, Provincie Brabant, Arrondissement Leuven*, Bouwen door de eeuwen heen 1, Luik.

- MERTENS J. 1959: Diest (Brabant), *Archeologie* 2, 304.
- MINNEN B. 1993: *Albums de Croÿ. Het hertogdom Aarschot onder Karel van Croÿ (1595-1612). Kadasters en gezichten*. Brussel.
- PAESMANS G. 1995: *De 19de-eeuwse verdedigingsgordel van Diest*, Leuven.
- REYNS N., VAN CELST M. & BRUGGEMAN J. 2013: *Archeologische opgraving Diest - Kerkstraat - Begijnhof - Sint-Catharinakerk*, Rapporten All-Archeo 138, Bornem.
- ROOSENS B. 1981: Diest: Warande, *Archeologie* 2, 123-124.
- ROOSENS B. 1983: Het Warandekasteel te Diest (Bt.), *Archeologie* 2, 140-141.
- ROOSENS B. 1984: *Het Warandekasteel te Diest*, *Archaeologia Belgica* 258, 155-157.
- ROOSENS B. 1984: Het Warandekasteel te Diest (Br), *Archaeologia Mediaevalis* 7, 32-34.
- ROOSENS B. EN VAN IMPE J. 1984: Het Warandekasteel te Diest (Bt.), *Archeologie* 2, 139-140.
- ROOSENS B. & VAN IMPE J. 1985: Het Warandekasteel te Diest, *Archaeologia Mediaevalis* 8, 31 - 33.
- ROOSENS B. & VAN IMPE J. 1985: *Het Warandekasteel te Diest*, *Archaeologia Belgica* I, deel 2, 117-122.
- ROOSENS B. EN VYNCKIER P. 1982: *De middeleeuwse versterkingen op de Warande te Diest*, *Archaeologia Belgica* 247, 122-124.
- ROOSENS B. & VYNCKIER P. 1982: Het Warandekasteel te Diest (Bt.), *Archeologie* 2, 109-110.
- ROOSENS B. & VYNCKIER P. 1983: Het Warandekasteel te Diest (BR.), *Archaeologia Mediaevalis* 6, 14.
- ROOSENS B. & VYNCKIER P. 1983: *Het Warandekasteel te Diest*, *Archaeologia Belgica* 253, 105-108.
- SANGERS W. & VAN DER LINDEN 1945: *De Kruisheeren te Diest 1845-1945*, Diest.
- TROMMELMANS R., MAESEN K., VAN RANSBEECK L., WYNS G. & ACKE B. 2011: *Archeologische opgraving Bogaardenklooster Diest (prov. Vlaams-Brabant). Basisrapport - februari 2011*, Group Monument 2011/03, Ingelmunster.
- TYS D., BUYLE E., VERDURMEN I. & CANTERS F. 2010: *Vectorisering en karakterisering van nederzettingskernen op basis van het zgn. 'gereduceerd kadaster'*, Skar-Rapport 5, Brussel.
- VANBRABANT K. & HOMMELEN G. 2001: Noodonderzoek in de stadskern van Diest (VI.-Brabt.), *Archaeologia Mediaevalis* 24, 115-120.
- VANDENBRUAENE M. 2004: Menselijke skeletresten, in WOUTERS M. 2004: *Begraven (te) minderbruers - Het minderbroedersklooster van Diest archeologisch onderzocht*, Diest, 136-147.
- VAN DER EYCKEN M. 1975: *Zeven eeuwen Ezeldijkmolen te Diest*, Averbode.
- VAN DER EYCKEN M. 1980: *Geschiedenis van Diest*, Diest.
- VAN DER EYCKEN M. & JANSSENS L. 1994: *Diest. Steden in beeld*, Brussel.
- VAN DER EYCKEN M. 2010: *Een wandeling door Diest in 1669*, Diest.
- VANDER GINST V. & SMEETS M. 2013: *Het archeologisch vooronderzoek aan de Overstraat te Diest*, Kessel-Lo, Archeo-rapport 190, Kessel-Lo.
- VAN ERMEN E. 1997: *Het kaartboek van Averbode. 1650-1680*, Brussel.
- VAN DE VEN R. 1970: Op speurtocht in de Diestse bodem, *Meer Schoonheid* 17.4, 111-114.
- VERMEERSCH J. & ACKE B. 2008: Verkennend archeologisch onderzoek op de site Bogaardenklooster te Diest, *Archeologie* 2008. *Recent archeologisch onderzoek in Vlaams-Brabant*, 10-11.
- VERMEERSCH J., DECRAEMER S. & ACKE B. 2008: *Proefsleuvenonderzoek. Bogaardenklooster Diest (prov. Vlaams-Brabant). Basisrapport - oktober 2008*, Group Monument 2008/9, Ingelmunster.
- VISSERS P. 1992: *Diest: Langs Vlaamse wegen*.
- VYNCKIER P. 1981: De prehistorie in de streek van Diest. Getuigen van menselijke bewoning van voor onze tijdrekening, *Dietsche Cronycke* 4.
- WIJNS D. 2003: "Geef de keizer wat de keizer toekomt..." De sporen van een Romeins verleden te Diest, *Oost-Brabant* 40.3, 104-129.
- WOUTERS M. 2003: *Archeologisch noodonderzoek in de Refugiestraat te Diest*.
- WOUTERS M. 2003: Het Minderbroedersklooster te Diest, *Archeologie* 2003. *Recent archeologisch onderzoek in Vlaams-Brabant*, 3-4.
- WOUTERS M. 2004: *Begraven (te) minderbruers. Het minderbroedersklooster van Diest archeologisch onderzocht*, Diest.
- WOUTERS M. 2004: Het Minderbroedersklooster te Diest (VI.-Brab.), *Archaeologia Mediaevalis* 27, 111-112.
- WOUTERS M. 2004: Kloostergebouw, in WOUTERS M. 2004: *Begraven (te) minderbruers - Het minderbroedersklooster van Diest*

archeologisch onderzocht, Diest, 66-81.

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Diest>; (geraadpleegd op 23 september 2014).

GENICOT L.F., VAN AERSCHOT S., DE CROMBRUGGHE A., SANSEN H. & VANHOVE J. 1971: *Diest* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/20060>; (geraadpleegd op 2 oktober 2014).

GENICOT L.F., VAN AERSCHOT S., DE CROMBRUGGHE A., SANSEN H. & VANHOVE J. 1971: *Diest* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/20463>; (geraadpleegd op 2 oktober 2014).

GENICOT L.F., VAN AERSCHOT S., DE CROMBRUGGHE A., SANSEN H. & VANHOVE J. 1971: *Begijnhof van Diest* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/21558>; (geraadpleegd op 2 oktober 2014).

GENICOT L.F., VAN AERSCHOT S., DE CROMBRUGGHE A., SANSEN H. & VANHOVE J. 1971: *Bogaardenklooster* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/41679>; (geraadpleegd op 29 september 2014).

PAESMANS G. 1981: *Cellebroederklooster* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/200254>; (geraadpleegd op 24 september 2014).

GENICOT L.F., VAN AERSCHOT S., DE CROMBRUGGHE A., SANSEN H. & VANHOVE J. 1971: *Klooster der grauwezusters* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/41637>; (geraadpleegd op 24 september 2014).

GENICOT L.F., VAN AERSCHOT S., DE CROMBRUGGHE A., SANSEN H. & VANHOVE J. 1971: *Klooster der Lorreinoezen* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/41638>; (geraadpleegd op 24 september 2014).

GENICOT L.F., VAN AERSCHOT S., DE CROMBRUGGHE A., SANSEN H. & VANHOVE J. 1971: *Klooster van Mariëndaal* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/41639>; (geraadpleegd op 25 september 2014).

GENICOT L.F., VAN AERSCHOT S., DE CROMBRUGGHE A., SANSEN H. & VANHOVE J. 1971: *Lakenhal* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/41643>; (geraadpleegd op 25 september 2014).

GENICOT L.F., VAN AERSCHOT S., DE CROMBRUGGHE A., SANSEN H. & VANHOVE J. 1971: *Minderbroederklooster* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/41640>; (geraadpleegd op 25 september 2014).

GENICOT L.F., VAN AERSCHOT S., DE CROMBRUGGHE A., SANSEN H. & VANHOVE J. 1971: *Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/41614>; (geraadpleegd op 25 september 2014).

GENICOT L.F., VAN AERSCHOT S., DE CROMBRUGGHE A., SANSEN H. & VANHOVE J. 1971: *Sint-Supitiuskerk* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/41612>; (geraadpleegd op 25 september 2014).

GENICOT L.F., VAN AERSCHOT S., DE CROMBRUGGHE A., SANSEN H. & VANHOVE J. 1971: *Watermolen Ezeldijkmolen* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/41767>; (geraadpleegd op 25 september 2014).

<http://www.heiligen.net/cgi-bin/search/proxy.pl?terms=%2Bsulpitius&url=http://heiligen.net%2Fheiligen%2F01%2F17%2F01-17-0480-sulpitius-maastricht.php>; (geraadpleegd op 30 oktober 2014).

Waarden

Is aangeduid als

- **Diest (Diest)** Deze zone omvat de historische stadskern van Diest.

Omvat

- **Bogaardenstraat (Diest)** Naar aanleiding van een verkaveling vond een archeologische opgraving plaats.
- **Cabaretstraat 3 (Diest)** Bij infrastructuurwerken werd een waterput aangesneden. De vondst werd gemeld bij het agentschap.
- **Hasseltsestraat 2 (Diest)** Er werden twee verschillende oudere vloerniveaus ontdekt, maar geen vondsten.
- **Verversgracht (Diest)** Diest Verversgracht
- **Heilige Geeststraat 12 (Diest)** In het kader van restauratiewerken in de Heilige Geeststraat 12 in het Begijnhof van Diest werd een aanvraag voor een toelating voor archeologisch onderzoek met het oog op wetenschappelijke vraagstelling ingediend. In het volledige huis werd een vlakdekkende opgraving uitgevoerd.
- **Michel Theysstraat 6 (Diest)** Er werden 17 sporen aangetroffen: 7 lagen waarvan 1 verzakking boven een oudere gracht, twee kuilen, twee paalkuilen en zes graven.
- **Schoenmakersstraat 12 (Diest)** Er werd een proefputtenonderzoek uitgevoerd. Deze leverde geen sporen, noch vondsten op. Het terrein was meer dan anderhalve meter opgehoogd en daaronder waren alluviale pakketten waar te nemen.
- **Schaffensestraat 66-70 (Diest)** Tijdens het archeologisch vooronderzoek werden er funderingen aangetroffen en scherven die dateren van de 15de eeuw tot de moderne tijd.
- **Schotelstraat (Diest)** Bij rooleringswerken ter hoogte van de Schotelstraat 2 in het centrum van Diest werd een bakstenen waterput aangetroffen.
- **Sint-Janstraat 15 (Diest)** Naar aanleiding van de sloop van oude gebouwen en de bouw van een appartementsblok vond een

archeologisch vooronderzoek plaats.

- **Turnhoutsebaan (Diest)** Naar aanleiding van de vernieuwing van nutsleidingen en het aanleggen van nieuwe bestrating werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Het veldwerk en de rapportering is gefaseerd verlopen. Tijdens fase 1 werden de proefsleuven uitgevoerd in de zone voor grondverbetering. Tijdens fase 2 volgden de proefputten ter hoogte van het Zwartebeekplein. Deze nota behandelt de derde en laatste fase van het onderzoek ter hoogte van de Turnhoutsebaan (stationsplein).
- **Begijnenstraat, Fonteingang (Diest)**

Is deel van

- **Diest (Diest)**

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140037>

Begijnhof

Beknopte karakterisering

Typologies [begijnenhuizen](#), [begijnhoven](#), [poorten](#)
(bijgebouwen)

Stijl

Datering [17de eeuw](#), [18de eeuw](#)

Beschrijving

Begijnhof. Sedert 1245 vestigden meerdere begijnen zich buiten de vesten van de stad, op het grondgebied van Webbekom. Arnold IV, heer van Diest, kocht dit terrein van de abt van Sint-Truiden en voegde het bij zijn heerlijkheid in 1253-54. Pastoor Niklaas Esch liet circa 1550 de bestaande lemen huisjes afbreken, en het geheel opnieuw aanleggen volgens schaakbordschema met kerk, plein en infirmerie als middelpunt; de begijnenwoningen en conventen werden langzamerhand herbouwd van bak- en zandsteen met verwerking van ijzerzandsteen. Mooi en goed bewaard homogeen ensemble in traditionele stijl; huizen uit de 17de en 18de eeuw veelal gedateerd door middel van muurankers, gesinterde bakstenen of opschriften; fraaie barokke deuren bekroond met rijk versierde nissen (volutes, leder- en rolwerk, festoenen en vaak in situ bewaarde beeldjes van de beschermheilige).

Traditioneel poortgebouw, met monumentale en rijk beeldhouwde zandstenen barokpoort aan de Begijnenstraat: korfboog geflankeerd door twee gordelzuilen op neuten; gekornist hoofdstel met opschrift "BESLOTEN HOF/ COMT IN MYNEN HOF/ MYN SUSTER BRVIT/ 1671" bekroond met een met schelpmotief versierde nis, (barok Onze-Lieve-Vrouwebeeld) gevat tussen gecontourneerde klauwstukken, festoenen, putti en een sterk geprofileerde waterlijst; fraaie, houten makelaar in dezelfde uitbundige Rubensiaanse stijl. Aan de hofzijde, ijzerzandstenen korfboogarcade en kleine baroknis met de patroonheilige.

Conventen. De onbemiddelde begijnen verbleven er in gemeenschap. *Het Engelen Convent*, Engelenconventstraat 15, "1642 gesticht door den Eerwaarde Heer A. Renier. Bonen pastoor van Lummen", gewijzigd venster gedateerd 1767.

Het Apostelenconvent, Infirmeriestraat nummers 1-2, gedateerd door verankering A O 1662, en 1653; kruisvensters en fraaie barokke

rondboogdeur met rechthoekige omlijsting en vlechtmotieven in de zwikken.

Heilige Geestklooster, Kerkstraat nummers 16-18, 17de eeuw (mogelijk met inbegrip van het huis Heilige Geeststraat nummer 2 (1618).

Gedateerde Huizen. Engelenconventstraat nummer 7: 1639 (nis met Heilige Stephanus), nummer 9: 1639 (nis Sint-Denijs); nummer 10: 1648 (nis Heilige Norbertus); nummer 16: 1636 (nis Heilige Adriana); nummer 26: 1663 (nis Heilige Rosalia).

Heilige Geeststraat nummer 2: 1618 (muurankers); nummer 3: 1713 (idem); nummer 11: 1752 (idem); nummer 15: 1766 (idem); nummer 17: 1741 (idem); nummer 21: 1670 (idem); nummer 28: 1(6)52 (verankering).

Kerkstraat nummers 6, 8: 1663 (muurankers); nummer 25: (bouwopschrift: IHS ANNO 1664, boven de deur).

Kraaienneststraat nummer 13 heeft Sint-Antonius als beschermheilige. Nummer 15: Huis Sint-Ignatius.

Omvat

- **Infirmieriestraat 1-2, Kerkstraat-Begijnhof 4 (Diest)** Het Apostelenconvent, gedateerd door verankering A O 1662, en 1653; kruisvensters en fraaie barokrondboogdeur met rechthoekige omlijsting en vlechtmotieven in de zwikken.
- **Kraaienneststraat 13 (Diest)** Woning met Sint-Antonius als beschermheilige.
- **Kraaienneststraat 15 (Diest)** Huis Sint-Ignatius.
- **Heilige Geeststraat 2 (Diest)** Woning in het begijnhof, van 1618, door middel van muurankers gedateerd.
- **Engelen Conventstraat 16 (Diest)** Begijnhofhuis van 1636. Gevelnis met beeldje van de Heilige Adriana.
- **Engelen Conventstraat 7 (Diest)** Begijnhofhuis van 1639 met gevelnis met beeldje van de Heilige Stephanus.
- **Engelen Conventstraat 9 (Diest)** Begijnhofhuis van 1639 met niskapel voor Sint-Denijs.
- **Engelen Conventstraat 10 (Diest)** Begijnhofhuis van 1648 met gevelniskapel met beeldje van de Heilige Norbertus.
- **Heilige Geeststraat 26 (Diest)** Woning in het begijnhof, door middel van ankers gedateerd 1652.
- **Engelen Conventstraat 26 (Diest)** Begijnhofhuis van 1663. Gevelnis met beeldje van de Heilige Rosalia.
- **Kerkstraat-Begijnhof 6-8 (Diest)** Begijnenhuis, door middel van muurankers gedateerd 1663.
- **Heilige Geeststraat 21 (Diest)** Woning gelegen in het begijnhof, 1670 gedateerd door middel van muurankers.
- **Heilige Geeststraat 3 (Diest)** Woning in het begijnhof, 1713 gedateerd door middel van muurankers.
- **Heilige Geeststraat 17 (Diest)** Woning, gelegen in het begijnhof, gedateerd 1741.
- **Heilige Geeststraat 11, 11A (Diest)** Begijnenhuis van 1752.
- **Heilige Geeststraat 15 (Diest)** Deel uitmakend van het begijnhof. Woning van 1766, gedateerd via muurankers.
- **Kerkstraat-Begijnhof 25 (Diest)** Woning in het begijnhof. Bouwopschrift: IHS ANNO 1664.
- **Kerkstraat-Begijnhof 4B (Diest)** Van de oude kapel, gebouwd circa 1265, blijft niets meer over. In de 14de eeuw werd ze vervangen door de huidige gotische kerk, opgetrokken uit ijzerzandsteen.
- **Begijnenstraat 66 (Diest)** Traditionele vleugels van de voormalige pastorie van het begijnhof, in het tweede kwart van de 18de eeuw vlak buiten de ommuring van het begijnhof opgetrokken te midden van een ruimte tuin met de Demer als natuurlijke begrenzing. Relict van de landschappelijke tuin van circa 1890, met vijvertje met brugje, eilandje, bruine beuken in '12 Apostelen'formatie; dikste treurginkgo van België op het erf van de pastorie.
- **Engelen Conventstraat 5 (Diest)** Huis in 1642 gesticht door de pastoor van Lummen, gewijzigd venster gedateerd 1767.
- **Kerkstraat-Begijnhof 18 (Diest)** Heilige-Geestklooster uit de 17de eeuw.
- **Infirmieriestraat 4 (Diest)** Ruim complex behorend tot de traditionele bak- en zandsteenstijl van de 16de en 17de eeuw, met verwerking van ijzerzandsteen.
- **Kerkstraat-Begijnhof 1 (Diest)** Traditioneel poortgebouw, met monumentale en rijk gebeeldhouwde zandstenen barokpoort aan de Begijnenstraat: korfboog geflankeerd door twee gordelzuilen op neuten; gekornist hoofdstel met opschrift.
- **Heilige Geeststraat 12 (Diest)** In het kader van restauratiewerken in de Heilige Geeststraat 12 in het Begijnhof van Diest werd een aanvraag voor een toelating voor archeologisch onderzoek met het oog op wetenschappelijke vraagstelling ingediend. In het volledige huis werd een vlakdekkende opgraving uitgevoerd.

Is aangeduid als

- **Begijnenstraat 66, Engelen Conventstraat 1-28, 29, Heilige Geeststraat 1-22, 24-30, Infirmieriestraat 1-10, Kerkstraat-Begijnhof 1-18, 19-25, Kraaienneststraat 1-4, 5-15 (Diest)** Het begijnhof werd circa 1550 opnieuw aangelegd volgens schaakbordschema met kerk, plein en infirmerie als middelpunt; de begijnenwoningen en conventen werden langzamerhand herbouwd van bak- en zandsteen met verwerking van ijzerzandsteen. Het huidige homogene ensemble getuigt van een traditionele stijl met huizen uit de 17de en 18de eeuw. Traditioneel poortgebouw, met monumentale en rijk gebeeldhouwde zandstenen barokpoort aan de Begijnenstraat.
- **Engelen Conventstraat, Heilige Geeststraat, Infirmieriestraat, Kerkstraat-Begijnhof, Kraaienneststraat (Diest)** Het begijnhof van Diest is erkend als werelderfgoed.
- **Begijnenstraat 66, Engelen Conventstraat 1-28, 29, Heilige Geeststraat 1-22, 24-30, Infirmieriestraat 1-10, Kerkstraat-Begijnhof 1-18, 19-25, Kraaienneststraat 1-4, 5-15 (Diest)** Sedert 1245 vestigden verscheidene begijnen zich buiten de vesten van de stad, op het grondgebied van Webbekom. Arnold IV, heer van Diest, kocht dit terrein van de abt van Sint-Truiden en voegde het bij zijn heerlijkheid in 1253-54.

Omvat de aanduiding als

- **Engelen Conventstraat, Heilige Geeststraat, Infirmieriestraat, Kerkstraat-Begijnhof, Kraaieneststraat (Diest)** De bescherming als landschap omvat het gebouwencomplex van het begijnhof en de onmiddellijke omgeving.
- **Engelen Conventstraat, Heilige Geeststraat, Infirmieriestraat, Kerkstraat-Begijnhof, Kraaieneststraat (Diest)** De bescherming als monument omvat de Sint-Catharinakerk, de monumentale ingangspoort en al de gebouwen en woningen die deel uitmaken van het begijnhof.
- **Engelen Conventstraat, Heilige Geeststraat, Infirmieriestraat, Kerkstraat, Vestenstraat (Diest)** Het straatpatroon van het begijnhof is beschermd als monument.
- **Diest (Diest)** De tuinzone van het begijnhof is beschermd als monument.

Is deel van de aanduiding als

- **Begijnenstraat, Bruidstraat, Engelen Conventstraat, Ezeldijk, Grauwzustersstraat, Heilige Geeststraat, Infirmieriestraat, Kerkstraat-Begijnhof, Kraaieneststraat, Pesthuizenstraat, Rode Kruisstraat, Schaffensestraat, Schoenmakersstraat, Vestenstraat, Zeven Weeënstraat (Diest)** Het begijnhof van Diest is erkend als werelderfgoed.

Is deel van

- **Diest (Diest)**

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121558>

Unesco werelderfgoed kernzone: Begijnhof van Diest

Unesco werelderfgoed kernzone

Beknopte karakterisering

Typologies [begijnhoven](#)

Datering [tweede kwart 13de eeuw](#), [tweede kwart 16de eeuw](#)

Beschrijving

Het begijnhof van Diest is erkend als werelderfgoed. De erkenning maakt deel uit van het dossier van begijnhoven in Vlaanderen (UNESCO ID 855-010). De Vlaamse begijnhoven zijn architectonische ensembles bestaande uit huizen, kerken, bijgebouwen en groene gedeelten. De hoven hebben van oorsprong een stedelijk of landelijk karakter en zijn gebouwd in een typisch Vlaamse stijl. De begijnhoven vormen een fascinerende herinnering aan de traditie van de begijnen die zich gedurende de middeleeuwen ontwikkelde in Noordwest-Europa.

Samen met deze kernzone, werd ook een [UNESCO-bufferzone](#) afgebakend.

Het [volledige dossier](#) kan je raadplegen op de website van UNESCO.

Is de aanduiding van

- **Begijnenstraat 66, Engelen Conventstraat 1-28, 29, Heilige Geeststraat 1-22, 24-30, Infirmeriestraat 1-10, Kerkstraat-Begijnhof 1-18, 19-25, Kraaieneststraat 1-4, 5-15 (Diest)** Het begijnhof werd circa 1550 opnieuw aangelegd volgens schaaqbordschema met kerk, plein en infirmerie als middelpunt; de begijnenwoningen en conventen werden langzamerhand herbouwd van bak- en zandsteen met verwerking van ijzerzandsteen. Het huidige homogene ensemble getuigt van een traditionele stijl met huizen uit de 17de en 18de eeuw. Traditioneel poortgebouw, met monumentale en rijk gebeeldhouwde zandstenen barokpoort aan de Begijnenstraat.

Is de omvattende aanduiding van

- **Infirmeriestraat 1-2, Kerkstraat-Begijnhof 4 (Diest)** Het Apostelenconvent, gedateerd door verankering A O 1662, en 1653; kruisvensters en fraaie barokrondboogdeur met rechthoekige omlijsting en vlechtmotieven in de zwikken.
- **Kraaieneststraat 13 (Diest)** Woning met Sint-Antonius als beschermheilige.
- **Kraaieneststraat 15 (Diest)** Huis Sint-Ignatius.
- **Heilige Geeststraat 2 (Diest)** Woning in het begijnhof, van 1618, door middel van muurankers gedateerd.
- **Engelen Conventstraat 16 (Diest)** Begijnhofhuis van 1636. Gevelnis met beeldje van de Heilige Adriana.
- **Engelen Conventstraat 7 (Diest)** Begijnhofhuis van 1639 met gevelnis met beeldje van de Heilige Stephanus.
- **Engelen Conventstraat 9 (Diest)** Begijnhofhuis van 1639 met niskapel voor Sint-Denijs.
- **Engelen Conventstraat 10 (Diest)** Begijnhofhuis van 1648 met gevelniskapel met beeldje van de Heilige Norbertus.
- **Heilige Geeststraat 26 (Diest)** Woning in het begijnhof, door middel van ankers gedateerd 1652.
- **Engelen Conventstraat 26 (Diest)** Begijnhofhuis van 1663. Gevelnis met beeldje van de Heilige Rosalia.
- **Kerkstraat-Begijnhof 6-8 (Diest)** Begijnenhuis, door middel van muurankers gedateerd 1663.
- **Heilige Geeststraat 21 (Diest)** Woning gelegen in het begijnhof, 1670 gedateerd door middel van muurankers.
- **Heilige Geeststraat 3 (Diest)** Woning in het begijnhof, 1713 gedateerd door middel van muurankers.
- **Heilige Geeststraat 17 (Diest)** Woning, gelegen in het begijnhof, gedateerd 1741.
- **Heilige Geeststraat 11, 11A (Diest)** Begijnenhuis van 1752.
- **Heilige Geeststraat 15 (Diest)** Deel uitmakend van het begijnhof. Woning van 1766, gedateerd via muurankers.
- **Kerkstraat-Begijnhof 25 (Diest)** Woning in het begijnhof. Bouwopschrift: IHS ANNO 1664.
- **Kerkstraat-Begijnhof 4B (Diest)** Van de oude kapel, gebouwd circa 1265, blijft niets meer over. In de 14de eeuw werd ze vervangen door de huidige gotische kerk, opgetrokken uit ijzerzandsteen.
- **Engelen Conventstraat 5 (Diest)** Huis in 1642 gesticht door de pastoor van Lummen, gewijzigd venster gedateerd 1767.
- **Kerkstraat-Begijnhof 18 (Diest)** Heilige-Geestklooster uit de 17de eeuw.
- **Infirmeriestraat 4 (Diest)** Ruim complex behorend tot de traditionele bak- en zandsteenstijl van de 16de en 17de eeuw, met verwerking van ijzerzandsteen.
- **Kraaieneststraat 1 (Diest)** Het huis uit de 17de-18de eeuw is vermoedelijk nog een voormalig pestliedershuis.
- **Kerkstraat-Begijnhof 1 (Diest)** Traditioneel poortgebouw, met monumentale en rijk gebeeldhouwde zandstenen barokpoort aan de Begijnenstraat: korfboog geflankeerd door twee gordelzuilen op neuten; gekornist hoofdstel met opschrift.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/14992>

Unesco werelderfgoed bufferzone: Begijnhof van Diest: buffer

Unesco werelderfgoed bufferzone

Beknopte karakterisering

Typologies [begijnhoven](#)

Datering [tweede kwart 13de eeuw](#), [tweede kwart 16de eeuw](#)

Beschrijving

Het begijnhof van Diest is [erkend als werelderfgoed](#). Rondom het begijnhof werd deze bufferzone afgebakend.

Het [volledige dossier](#) kan je raadplegen op de website van UNESCO.

Is de omvattende aanduiding van

- **Infirmieriestraat 1-2, Kerkstraat-Begijnhof 4 (Diest)** Het Apostelenconvent, gedateerd door verankering A O 1662, en 1653; kruisvensters en fraaie barokrondboogdeur met rechthoekige omlijsting en vlechtmotieven in de zwikken.
- **Kraaieneststraat 13 (Diest)** Woning met Sint-Antonius als beschermheilige.
- **Kraaieneststraat 15 (Diest)** Huis Sint-Ignatius.
- **Heilige Geeststraat 2 (Diest)** Woning in het begijnhof, van 1618, door middel van muurankers gedateerd.
- **Engelen Conventstraat 16 (Diest)** Begijnhofhuis van 1636. Gevelnis met beeldje van de Heilige Adriana.
- **Engelen Conventstraat 7 (Diest)** Begijnhofhuis van 1639 met gevelnis met beeldje van de Heilige Stephanus.
- **Engelen Conventstraat 9 (Diest)** Begijnhofhuis van 1639 met niskapel voor Sint-Denijs.
- **Engelen Conventstraat 10 (Diest)** Begijnhofhuis van 1648 met gevelniskapel met beeldje van de Heilige Norbertus.
- **Heilige Geeststraat 26 (Diest)** Woning in het begijnhof, door middel van ankers gedateerd 1652.
- **Engelen Conventstraat 26 (Diest)** Begijnhofhuis van 1663. Gevelnis met beeldje van de Heilige Rosalia.
- **Kerkstraat-Begijnhof 6-8 (Diest)** Begijnenhuis, door middel van muurankers gedateerd 1663.
- **Heilige Geeststraat 21 (Diest)** Woning gelegen in het begijnhof, 1670 gedateerd door middel van muurankers.
- **Heilige Geeststraat 3 (Diest)** Woning in het begijnhof, 1713 gedateerd door middel van muurankers.
- **Heilige Geeststraat 17 (Diest)** Woning, gelegen in het begijnhof, gedateerd 1741.
- **Heilige Geeststraat 11, 11A (Diest)** Begijnenhuis van 1752.
- **Heilige Geeststraat 15 (Diest)** Deel uitmakend van het begijnhof. Woning van 1766, gedateerd via muurankers.
- **Kerkstraat-Begijnhof 25 (Diest)** Woning in het begijnhof. Bouwopschrift: IHS ANNO 1664.
- **Begijnenstraat 66, Engelen Conventstraat 1-28, 29, Heilige Geeststraat 1-22, 24-30, Infirmieriestraat 1-10, Kerkstraat-Begijnhof 1-18, 19-25, Kraaieneststraat 1-4, 5-15 (Diest)** Het begijnhof werd circa 1550 opnieuw aangelegd volgens schaakbordschema met kerk, plein en infirmerie als middelpunt; de begijnenwoningen en conventen werden langzamerhand herbouwd van bak- en zandsteen met verwerking van ijzerzandsteen. Het huidige homogene ensemble getuigt van een traditionele stijl met huizen uit de 17de en 18de eeuw. Traditioneel poortgebouw, met monumentale en rijk gebeeldhouwde zandstenen barokpoort aan de Begijnenstraat.
- **Kerkstraat-Begijnhof 4B (Diest)** Van de oude kapel, gebouwd circa 1265, blijft niets meer over. In de 14de eeuw werd ze vervangen door de huidige gotische kerk, opgetrokken uit ijzerzandsteen.
- **Engelen Conventstraat 5 (Diest)** Huis in 1642 gesticht door de pastoor van Lummen, gewijzigd venster gedateerd 1767.
- **Kerkstraat-Begijnhof 18 (Diest)** Heilige-Geestklooster uit de 17de eeuw.
- **Infirmieriestraat 4 (Diest)** Ruim complex behorend tot de traditionele bak- en zandsteenstijl van de 16de en 17de eeuw, met verwerking van ijzerzandsteen.
- **Kraaieneststraat 1 (Diest)** Het huis uit de 17de-18de eeuw is vermoedelijk nog een voormalig pestliedershuis.
- **Kerkstraat-Begijnhof 1 (Diest)** Traditioneel poortgebouw, met monumentale en rijk gebeeldhouwde zandstenen barokpoort aan de Begijnenstraat: korfboog geflankeerd door twee gordelzuilen op neuten; gekornist hoofdgestel met opschrift.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/14993>